

Grupa autora

Samo Allahu dž. š. pripada iskreno ispovijedanje vjere

ألا لله الدّين الخالص

Godina:
2000. - H. G. 1420

Grupa autora

Samo Allahu dž. š. pripada iskreno ispovijedanje vjere

ألا لله الدّين الخالص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Milostivog, Svemilosnog

Zahvala pripada Allahu, Njega veličamo, od Njega pomoć tražimo i Njega za oprost molimo. Utičemo se Allahu od zla naših duša i od naših zlih djela. Koga Allah na pravi put uputi, niko ga u zabludu odvesti neće, a koga Allah u zabludi učini niko ga na pravi put uputiti neće.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jednog Jedinog, koji nema druga i svjedočim da je Muhammed ﷺ Njegov rob i Poslanik.

Osjetili smo veliku potrebu za štampanjem ovog djela i smatramo da je ono itekako korisno, a posebno što smo svjedoci velikog islamskog buđenja, kada šejtan pokušava preusmjeriti njegov tok ubacujući razne novotarije i mišljenja suprotna uputi Poslanika ﷺ.

﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ﴾

"Oni se povode samo za pretpostavkama i onim za čim duše žude, a već im je došla od Gospodara njihova prava uputa."
(En-Nedžm, 23).

Zbog ovog razloga smo izabrali šest tema iz najvažnijih ogranaka naše vjere, sa željom dostavljanja sunneta Poslanika ﷺ našoj braći i sestrama i to na jedan vrlo lahak i jednostavan način, koristeći pri tome ajete iz Kur'ana i vjerodostojne predaje (hadise) našeg Poslanika Muhammeda ﷺ.

Allahu naš učvrsti nas i ostale muslimane na putu Tvog Poslanika ﷺ. Sačuvaj nas novotarija koje su drugi u

Tvoju vjeru unijeli i dovedi nas, čiste od svega što oni izmisliše, na vrelo Tvoga Poslanika ﷺ i neka je salavat i selam na njega i njegovu porodicu.

1-Osnovno načelo Islama

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾

"Allahu je prava vjera jedino Islam"
(Ali 'Imran, 19).

Vjera koju je Allah izabrao za sve Svoje robove i s kojom su poslani svi poslanici je jedna.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ﴾

"Ti upravi lice svoje čistoj vjeri, kao pravi vjernik, vjeri Allahovoj prirodi, prema kojoj je On ljude načinio, nema promjene u Allahovom stvaranju". (Er-Rum, 30).

﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾

I riječi Uzvišenog koje prenosi od Nuha ﷺ:

"Moja nagrada je samo kod Allaha a meni je naređeno da budem od onih koji su njemu predani". (Junus, 72).

Riječi Uzvišenog:

﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

"Ibrahim nije bio ni Jevrej ni kršćanin, već pravi vjernik, vjerovao je u Boga Jednoga i nije bio idolopoklonik". (Ali 'Imran, 67).

Riječi Uzvišenog:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

"A onaj koji želi neku drugu vjeru osim Islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati". (Ali 'Imran, 85).

Riječi Poslanika ﷺ: "Primjer Vjerovjesnika je kao primjer djece od više majki a jednog oca, različite su im majke, a vjera im je jedna". (Muslim i Buhari).

Porijeklo svih Božijih objava je jedno

Allah je poslao sve poslanike da bi dostavio Objavu Svojim robovima. Podigao ju je na jednom jedinstvenom temelju kod raznih naroda a koji se ne mijenja u različitim vremenima i mjestima. To je naredba da se samo Njemu Uzvišenom ibadet čini i zabrana činjenja širka.

Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

"I Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allaha obožavajte i taguta (Šejtan, ili sve ono što odvodi čovjeka u zabludu-kufr) se klonite" (En-Nahl, 36).

Riječi Uzvišenog:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾

"I prije tebe nismo nijednog Poslanika poslali, a da mu nije bilo objavljeno da nema boga osim Mene, pa Meni robujte" (El-Anbija', 25).

Riječi Uzvišenog:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

"I naređeno im je da samo jednom Bogu robuju, nema boga osim Njega, slavljen neka je On i visoko iznad onoga što mu pripisuju". (Et-Tewbe, 31).

Jednoća (tevhid) Gospodara

Svjedočenje da nema drugog istinskog boga osim Allaha.

Tevhid se sastoji od dvije važne stvari.

1- Tevhid u Njegovim imenima, svojstvima i djelima, tj. da je On Uzvišeni, Jedini Koji ih posjeduje i da Mu niko u tome nije sličan kako je to pojašnjeno u Kur'anu i Sunnetu Poslanika ﷺ, bez tešbiha (poređenja), bez ta'tila (poricanje Allahovih svojstava), bez tahrifa (iskrivljivanja vanjskog značenja osobina, koje je Allah Sebi pripisao u Kur'anu) i bez te'vila (tumačenja) koje udaljava tekst od njegovog osnovnog značenja.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿ولله الأسماء الحسنى فادعوه بها وذروا الذين يلحدون في أسمائه سيجزون ما كانوا يعملون﴾

"Allahova imena su najljepša, pa Ga njima dozivajte i klonite se onih, koji Njegova imena poriču. Biće oni kažnjeni zbog onog što rade". (El-Ea'raf, 180).

Riječi Uzvišenog:

﴿ليس كمثله شيء وهو السميع البصير﴾

"Ništa nije kao On. On sve čuje i sve vidi".
(Eš-Šura, 11).

Ovim ajetom Uzvišeni Allah je Sebi pripisao dva svojstva, svojstvo Sluha i Vida. Istovremeno je negirao sličnost bilo kojeg od Njegovih stvorenja sa Njim, neka je Slavljen i Njemu hvala.

Vjerovanje da je Allah Jedini Stvoritelj , Jedini Koji daje opskrbu, daje život i smrt nije dovoljno da bi čovjek bio musliman.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿ولئن سألتهم من خلق السماوات والأرض ليقولن خلقهن العزيز العليم﴾

"I kada bi ih upitao: "Ko je stvorio nebesa i Zemlju", sigurno bi rekli: "Stvorio ih je Silni Koji sve Zna". (Ez-Zuhruf, 9).

Riječi Uzvišenog:

﴿قل من يرزقكم من السماء والأرض أمن يملك السمع والأبصار ومن يخرج الحي من الميت ويخرج الميت من الحي ومن يدبر الأمر فسيقولون الله فقل أفلا تتقون﴾

"Ko vas opskrbljuje sa neba i iz zemlje, ili ko vlada sluhom i vidom (ljudskim), i ko izvodi živo iz mrtvog i izvodi mrtvo iz živog i ko svime upravlja, reći će: "Allah". Reci: "A zar Ga se ne bojite?" (Junus, 31).

Ovo je potvrdio i Iblis (neka nas Allah sačuva od njega), ali ga to nije približilo Allahovoj Milosti. Dokaz su nam riječi Uzvišenog o Iblisu:

﴿قال أنا خير منه خلقتني من نار وخلقته من طين﴾

"Reče: "Ja sam bolji od njega, stvorio si me od vatre a njega si stvorio od ilovače". (El-E'raf, 12).

Riječi Uzvišenog:

﴿قال أنظرني إلى يوم يبعثون﴾

"Reče: "Gospodaru, pruži mi priliku do Dana, kada će biti oživljeni". (El-E'raf, 14).

Riječi Uzvišenog:

﴿قال فبعزتك لأغوينهم أجمعين. إلا عبادك منهم المخلصين﴾

"Reče: "Tako mi Tvoje Moći, sigurno ću ih sve u zabludu zavesti, osim Tvojih iskrenih robova među njima". (Sad, 82-83).

2- Tevhid Njemu, neka je Uzvišen, izražen u našim djelima.

Ne klanjamo se, niti se zavjetujemo, niti koljemo u ime nekog drugog osim Njega Uzvišenog. Ne upućujemo dovu, ne veličamo, niti se bojimo ikog osim Njega. Ne tražimo pomoć, ne kunemo se osim Njime. Ne tražimo podršku, niti lijek osim od Njega. Samo kod Njega utočište tražimo. On je Neovisan, Slavljen a svi drugi Njega trebaju, bili oni bliski meleki, vjerovjesnici, poslanici ili iskreni robovi (evlije), koje je Poslanik ﷺ obradovao Džennetom. Oni ništa u biti ne posjeduju, a vlast pripada samo Njemu Jedinom.

Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿قل إن صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين. لا شريك له﴾

"Reci: "Namaz moj, obredi moji, život moj i moja smrt su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, Koji nema sudruga". (El-An'am, 162,163).

Riječi Uzvišenog:

﴿وإذا سألك عبادي عني فإني قريب أجيب دعوة الداع إذا دعان﴾

"Kad te Moji robovi upitaju o Meni, pa Ja sam sigurno blizu, odazivam se dovi onog koji Me zove". (El-Bekare, 186).
Tj. bez ikakvog posrednika osim dobrog djela.
Riječi Uzvišenog:

﴿إياك نعبد وإياك نستعين﴾

"Samo tebi robujemo i samo od Tebe pomoć tražimo". (El-Fatiha, 4.)

Riječi Uzvišenog:

﴿ولا تدع من دون الله ما لا ينفعك ولا يضرك فإن فعلت فإنك
إذا من الظالمين﴾

"I ne prizivaj mimo Allaha, ono što ti nikakvu korist pribaviti ne može, niti štetu nanijeti, a ako to činiš, pa sigurno si ti od nasilnika". (Junus, 106).

Tj. od mnogobožaca (mušrika).

Riječi Uzvišenog:

﴿ياأيها الناس أنتم الفقراء إلى الله والله هو الغني الحميد﴾

"O ljudi, doista vi svi Allaha trebate, a Allah je od svega Neovisan i hvale Dostojan". (Fatir, 15).

Upravo ovo predstavlja granicu između upute i zablude. Između islama i kufra, između iskrenog tevhida i širka. To je razlog stvaranja džina i ljudi, i ono sa čime su poslani svi poslanici, neka je salavat na njih i selam. Ovo je istinsko i suštinsko značenje svjedočenja da nema boga osim Allaha, tj. niko, mimo Allaha, ne zaslužuje da bude obožavan . Dokaz su Allahove riječi:

﴿فمن يكفر بالطاغوت ويؤمن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقى لا انفصام لها والله سميع عليم﴾

"Ko ne vjeruje u Taguta a vjeruje u Allaha prihvatio se za najčvršće uže". (El-Bekara, 256).
Tj. za svjedočenje da nema boga osim Allaha.

Riječi Uzvišenog:

﴿ولقد بعثنا في كل أمة رسولا أن اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت﴾

"I Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu robujte a taguta se klonite". (En-Nahl, 36).

Riječi Uzvišenog:

﴿وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون﴾

"Stvorio sam džine i ljude samo da bi Meni robovali". (Ez-Zarijat, 56).

Sprovođenje i svjedočenje da nema boga osim Allaha

Da bi se ostvarilo značenje šehadeta da nema boga osim Allaha i s time upotpunio iman (ubjeđenje, riječi i djela) kojim čovjek zavrjeđuje Allahov oprost i Džennet moraju se ispuniti slijedeći uslovi:

1- Znanje (ilm) o ispravom značenju šehadeta, tj. da niko ne zaslužuje da bude obožavan mimo Allaha. Suprotno od pojma "znanje" je neznanje (džehl) o šehadetu (kao što je to danas slučaj kod velikog broja muslimana, koji misle da je značenje šehadeta samo vjerovanje kako je Allah Stvoritelj i Sudac, bez sprovođenja islamskih načela u svom životu).
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿فاعلم أنه لا إله إلا الله﴾

"Znaj da nema boga osim Allaha". (Muhammed, 19.)

Uzvišeni je spomenuo znanje prije riječi i djela. (Sahihul-Buharij).
Riječi Uzvišenog:

﴿إلا من شهد بالحق وهم يعلمون﴾

"Osim ko istinski posvjedoči". (Az-Zuhruf, 86).

Tj. posvjedoči da nema boga osim Allaha, "i toga su svjesni", tj. imaju jasnu predodžbu i znanje (Tefsir Ibn Kesir).

Riječi Poslanika ﷺ: "Ko umre a bude ubjeđen da nema boga osim Allaha ući će u Džennet". (Prenosi Muslim).
2- Jekin (potpuno ubjeđenje) u šehadet, a šehadet se negira sumnjom.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿إنما المؤمنون الذين آمنوا بالله ورسوله ثم لم يرتابوا﴾

"Pravi vjernici su samo oni koji su povjerovali u Allaha i Njegovog Poslanika, a poslije toga više ne sumnjaju". (El-Hudžurat, 15).

Riječi Poslanika ﷺ: "Svjedočim da nema boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik. Onaj ko sa ovim riječima sretne Allaha (na Sudnjem danu) ući će u Džennet". (Prenosi Muslim).
3- Iskrenost, a suprotna joj je laž i obmana.

Dokaz su nam riječi Uzvišenog:

﴿ومن الناس من يقول آمنا بالله وباليوم الآخر وما هم بمؤمنين. يخادعون
الله والذين آمنوا وما يخدعون إلا أنفسهم وما يشعرون﴾

"Ima ljudi koji govore: "Vjerujemo u Allaha i Sudnji dan" – a oni nisu vjernici. Oni obmanjuju Allaha i one koji vjeruju, a time samo sebe obmanjuju, a da to i ne osjećaju". (El-Bekare, 8-9).

Riječi Poslanika ﷺ: "Ko god posvjedoči da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i Poslanik, iskreno iz srca Allah će ga zabraniti vatri džehenemskoj". (Prenose Buhari i Muslim).

4- Ihlas (odanost), suprotno ihlasu je pripisivanje sudruga Allahu.

Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿الذين آمنوا ولم يلبسوا إيمانهم بظلم﴾

"Oni koji su povjerovali i svoje vjerovanje nisu miješali sa nasiljem". (El-En'am, 82).

Tj. sa širkom, kako je to protumačio Poslanik ﷺ riječima Allaha dž.š.:

﴿الذين آمنوا ولم يلبسوا إيمانهم بظلم أولئك لهم الأمن وهم مهتدون﴾

"Oni će biti sigurni, i oni su ti koji su na pravom putu". (El-En'am, 82).

(Prenosi Buhari)

Riječi Poslanika ﷺ: "Najzaslužniji su za moj šefa'at (zauzimanje) oni koji posvjedoče da nema boga osim Allaha, iskreno iz srca". (Prenosi Buhari).

5- Prihvatanje, strogo slijeđenje, tj. onoga što šehadet zahtijeva. Potpuno praktikovanje na način na koji je to došlo u Sunnetu Poslanika ﷺ, i to riječima i djelima. Suprotno ovome je: odbacivanje svega onoga što šehadet zahtijeva,činjenje grijeha i uvođenje novotarija. Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿ومن يسلم وجهه إلى الله وهو محسن فقد استمسك بالعروة الوثقى﴾

"Ko se Allahu preda i potpuno Mu se pokori (muhsin), prihvatio se za najčvršću vezu". (Lukman, 22).

Tj. za šehadet la ilahe ilellah. U vezi s mušricima Allah kaže:

﴿إنهم كانوا إذا قيل لهم لا إله إلا الله يستكبرون﴾

"Oni su se kada im se govorilo nema boga osim Allaha oholili". (Es-Saffat, 35).

Oholost (kibr) je odbacivanje istine i ponižavanje drugih ljudi. (Prenosi Muslim).

Riječi Poslanika ﷺ: "Svi će iz moga ummeta ući u Džennet osim ko odbije. Pa upitaše: "A ko to odbija?". Reče: "Ko mi se pokori ući će u Džennet, a ko mi se suprotstavi odbio je". (Prenosi Buhari).

Svjedočenje da je Muhammed ﷺ Allahov rob i Njegov poslanik

Svjedočenje da je Muhammed ﷺ Njegov rob i poslanik znači; vjerovanje u sve što nam je prenio, pokoravanje njemu u onome što je naredio i izbjegavanje onoga što nam je zabranio. Da ne pretjerujemo u njegovom uzdizanju, i time ga uzdignemo na stepen božanstva, bilo to u imenima, osobinama i djelima. A da se u izvršavanju ibadeta Allahu pridržavamo samo onoga što nam je Poslanik ﷺ pokazao i potvrdio svojim sunnetom (ponašanjem), bez uvođenja novotarija (bid'at).

Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم﴾

"Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, pa će Allah vas voljeti i grijehe vam oprostiti". (Ali 'Imran, 31).

Riječi Uzvišenog:

﴿فليحذر الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم﴾

"I neka se pričuvaju oni, koji se suprotstavljaju Njegovom naređenju da ih kakvo iskušenje ne zadesi ili da ih bolna kazna ne snađe". (En-Nur, 63).

Riječi Uzvišenog:

﴿لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر وذكر الله كثيرا﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate najbolji uzor, za one koji žele Allaha i nagradu na onom svijetu i Allaha puno spominju". (El-Ahzab, 21).

Riječi Uzvišenog:

﴿وما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا﴾

"Prihvatite se onoga što vam Poslanik ﷺ donese (naredi) a što vam zabrani, klonite ga se!". (El-Ašr, 7).

Riječi Poslanika ﷺ: "Ko od vas bude poživio vidjeće mnoga razilaženja. A vi se držite mog sunneta i sunneta upućenih halifa (Ebu Bekr, Omer, Osman, Ali) poslije mene. Prihvatite se za njega vašim očnjacima (čvrsto ga se držite). Čuvajte se novotarija, jer je svaka novotarija zabluda". (Prenosi Ebu Davud, Tirmizi i kaže hadis hasen sahih).

Riječi Poslanika ﷺ: "Ko u ovu našu vjeru unese nešto što nije od nje, to je odbačeno". (Prenosi Buhari i Muslim).

Riječi Poslanika ﷺ: "Ne pretjerujte u mom uzdizanju, kao što su kršćani pretjerali u uzdizanju sina Merjeminog, jer ja sam samo rob, nego recite: "Allahov rob i Njegov Poslanik". (Prenosi Buhari).

Znanje o nevidljivom (gajbu)

Potpuno znanje o nevidljivom tj. gajbu, pripada samo Allahu Uzvišenom, neka je On Slavljen.
Dokaz su nam riječi Uzvišenog:

﴿فقل إنما الغيب لله﴾

"Reci: "Skriveno (gajb) zna samo Allah". (Junus, 20).

Riječi Uzvišenog:

﴿ولله غيب السماوات والأرض وإليه يرجع الأمر كله فاعبده وتوكل عليه﴾

"Samo Allah zna tajne nebesa i Zemlje, i Njemu se sve vraća. Pa Mu robuj i osloni se na Njega".
(Hud, 123).

Riječi Uzvišenog:

﴿قل لا يعلم من في السماوات و الأرض الغيب إلا الله﴾

"Reci: "Niko na nebesima i zemlji ne zna skriveno osim Allaha". (En-Neml, 65).

Uzvišeni je neke poslanike podučio jednom dijelu gajba, i to posebno onome što je usko vezano za dostavljanje Njegove Objave ljudima.

Dokaz su nam riječi Uzvišenog:

﴿عالم الغيب فلا يظهر على غيبه أحدا. إلا من ارتضى من رسول فإنه يسلك من بين
يديه ومن خلفه رصدا. ليعلم أن قد أبلغوا رسالات ربهم وأحاط بما لديهم وأحصى
كل شيء عددا﴾

"On zna tajne i On svoje tajne ne otkriva nikome, osim onome koga On za poslanika odabere; zato On i ispred njega i iza njega čuvare postavlja, kako bi pokazao da su poslanice Gospodara svoga dostavili, On u tančine zna ono što je kod njih, On zna broj svega što postoji". (El-Džinn, 26-28).

Ovakvih i sličnih dokaza je puno. Iz njih ćemo izdvojiti slijedeća pravila.

1- Nije dozvoljeno muslimanu da pripisuje sebi ili nekom drugom mimo Allaha znanje nečega od gajba . Bilo to putem otkrovenja, čitanja misli ili evlijstva. S prestankom silaska Objave prekinut je svaki put za saznavanje nevidljivog.

2- Nije dozvoljeno muslimanu da sudi o tome šta se krije u srcima ljudi: da li je to bogobojaznost (takwa), dvoličnost (nifak), vjerovanje (iman), nevjerovanje (kufr), ihlas (iskrenost), pretvaranje (rija); jer je Allah Jedini Koji zna šta se krije u prsima ljudi. Nama preostaje samo sud o govoru i vanjskim djelima. Ne smije se oslanjati na pretpostavke, što se može zaključiti iz slučaja Usame ibn Zejda, kada je ubio čovjeka u borbi, nakon što je ovaj izgovorio šehadet. Usame je tvrdio da je ovaj izgovorio

šehadet bojeći se smrti, na što mu Poslanik ﷺ rekao: "A zar si ti vidio šta je u njegovim prsima", i nije prihvatio to kao opravdanje. (Prenosi Muslim).

3- Muslimanu nije dozvoljeno tvrdit za sebe ili za drugog da će ući u Džehennem ili Džennet, osim onom kome je to posvjedočio Poslanik ﷺ putem Objave. Allah Jedini zna u kakvom će Ga stanju sresti Njegov rob u trenutku smrti. Jer, ima ljudi koji će raditi djela kojima se zaslužuje Džennet dok između njega i Dženneta ne bude samo lakat, te će ga prestići Knjiga (Allahova unaprijed zapisana odredba) i radiće djela džhennemlija i ući u Džehennem i obratno. (Prenosi Buhari i Muslim).

4- Ono o čemu obavještavaju vračari, sihribasi i njima slični nije od gajba. To je ono što vide njihovi štićenici , među šejtanima, pa ih o tom obavijeste. Dokaz su nam riječi Uzvišenog:

﴿هل أنبئكم على من تنزل الشياطين. تنزل على كل أفاك أثيم﴾

"Reci: "Hoćete li da vas obavijestim na koga se Šejtani spuštaju? Spuštaju se na svakog lažljivca, griješnika". (Eš-Šu'ara, 221-222).

Islam, Iman i Ihsan (dobročinstvo)

Poslanik ﷺ je objasnio u poznatom hadisu sa Džibrilom šta je Islam gdje je rekao: "Islam je da posvjedočiš da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov

poslanik, da obavljaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan i obaviš hadždž ako budeš u mogućnosti".
Iman je: "Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, knjige, poslanike, Sudnji Dan i da vjeruješ u kader (Allahovu odredbu) bio dobar za tebe ili loš".
Ihsan (dobročinstvo) je: "Da robuješ Allahu kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe vidi". (Prenose Buhari i Muslim od Abdullah Ibn Umera od Umer ibnul Hattab i od Ebu Hurejre, neka je Allah zadovoljan sa njima).

Obaveza pridržavanja sunneta i izbjegavanje novotarija

Kaže Uzvišeni:

﴿لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر وذكر الله كثيرا﴾

"Vi u Allahovom poslaniku imate divan uzor, za one koji žele Allaha i Zadnji Dan i koji Allaha puno spominju". (El-Ahzab, 21).

Kaže Uzvišeni obraćajući se Poslaniku ﷺ:

﴿قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم﴾

"Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite pa će vas Allah zavoljeti i grijehe vam oprostiti". (Ali 'Imran, 31).

Riječi Uzvišenog:

﴿أم لهم شركاء شرعوا لهم من الدين ما لم يأذن به الله﴾

"Zar oni imaju partnere, koji im od vjere propisuju ono što Allah nije dozvolio". (Eš-Šura, 21).

Kaže Uzvišeni:

﴿اليوم يئس الذين كفروا من دينكم فلا تخشوهم واخشوني اليوم أكملت
لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم الإسلام دينا﴾

"Danas sam vjeru vašu upotpunio, i svoju blagodat prema vama usavršio i zadovoljan sam da vam Islam bude vjera". (El-Ma'ida, 3).

Kaže Uzvišeni:

﴿يا أيها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدي الله ورسوله﴾

"O vi koji povjerovaste ne odlučujte se ni na šta dok za to ne upitate Allaha i Poslanika Njegova".
(El-Hudžurat, 1).

Ibn Abbas r.a. je ovo protumačio: "Nemojte govoriti suprotno Kur'anu i Sunnetu". Kaže Ibn Kesir: "Povodite se za njima (Kur'anom i sunnetom) u svim vašim stvarima".

Poslanik ﷺ je rekao u svojoj posljednjoj oporuci (vasijetu): "Oporučujem vam da se Allaha bojite, poslušnost i pokornost, pa čak i da nad vama vlada crni rob, jer ko od vas poživi vidjeće mnoga razilaženja a vi se držite mog Sunneta i Sunneta upućenih halifa, držite se za njega vašim očnjacima i čuvajte se novotarija, jer je svaka novotarija zabluda". (Prenosi Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi, Ibn Madže i Ibn Hibban).

Kaže Poslanik ﷺ: "Zaista je najbolji govor Allahova Knjiga, a najbolja uputa je uputa Muhammeda ﷺ. Najgore stvari su novotarije, a svaki bid'at (novotarija) je zabluda.

Kaže Poslanik ﷺ: "Ko u ovu našu vjeru unese nešto što nije od nje, to je odbačeno". (Muteffekun alejhi).

Nije dozvoljeno nikom iz ummeta da govori da u Allahovoj vjeri postoji bida'tun hasene (lijepa novotarija), jer je Poslanik ﷺ rekao: "Svaka novotarija je zabluda". To da može biti lijep bid'at nije govorio nijedan od njegovih drugova niti od tabi'ina (sljedbenika) a ni od učenjaka, neka je Allah zadovoljan njima.

Što se tiče riječi Omera r.a., "divna li je ovo novotarija", one su odgovor svakome ko tvrdi za teraviju da je bid'at. Prenosi se vjerodostojnim putem da je Poslanik ﷺ klanjao dvije, tri teravije u džematu a potom napuštao klanjanje u džematu bojeći se da ne postane fard (obaveza), što oni ne bi mogli podnijeti. Stoga je Omer r.a. rekao: "Divna li je ovo novotarija (klanjanje teravije u džematu, što je uvedeno nakon Poslanikove ﷺ smrti) u značenju da je ona jedan oživljeni sunnet, shodno riječima Poslanika ﷺ: "Ko u Islam uvede lijep običaj,

pripada mu njegova nagrada i nagrada svih onih koji rade po njemu poslije njega a njima se nagrada neće umanjiti". (Muteffekun alejhi). (Ovo je rekao čovjeku koji prvi u jednom skupu dade sadaku pa ga u tome slijediše ljudi)

Prijateljevanje i Odricanje (El-Vela i El-Bera)

El-Vela znači ljubav i pomoć, srcem i tijelom.
Kaže Uzvišeni:

﴿والذين آووا ونصروا أولئك بعضهم أولياء بعض﴾

"I oni koji daju utočište i pomažu(Ensarije), takvi (Muhadžiri i Ensarije) jedni drugima prijatelji su".
(El-Enfal, 72).

Prijateljevanje s vjernicima znači ljubav prema njima, njihovo pomaganje riječju, djelima i nijjetom.
El-Bera znači odricanje i napuštanje. Kaže Uzvišeni:

﴿يا أيها الذين آمنوا لا تتخذوا عدوي وعدوكم أولياء تلقون إليهم بالمودة﴾

"O vi koji vjerujete, ne uzimajte Moje i vaše neprijatelje za zaštitnike poklanjajući im ljubav".
(El-Mumtahina, 1).

Neprijateljstvo prema nevjernicima se ogleda u mržnji prema njima, a udaljavanje od njih (izbjegavanje) riječima, djelima i nijjetima (prema onima koji napadaju na muslimane riječima i djelima).

Pošto je Allahov štićenik (velijj), onaj koji je Njemu Uzvišenom pokoran, i sprovodi ono što Allah voli i čime je zadovoljan, on to naređuje i na to podstiče. Kloni se onoga što je zabranjeno i to mrzi ga. Tako da svako ko je prijatelj Allahovom velijji biva prijatelj Allahu, a neprijatelj Allahovom velijji neprijatelj Allahov, shodno hadisu Poslanika ﷺ: "Ko se suprotstavi Mom velijji objavio sam mu rat". (Prenosi Buhari).

Pošto su El-Vela i El-Bera ishod srčanih djela tj. ljubavi i mržnje, onda ljubav u ime Allaha prema Njegovim vjerovjesnicima i Njegovim sljedbenicima i mržnja u ime Allaha prema Njegovim neprijateljima i neprijateljima Njegovog poslanika predstavlje vrlo važan i neodvojivi dio imana. Ljubav i mržnja kao što smo spomenuli počivaju u srcu, poput nijjeta i ihlasab (iskrenost). Smanjivanje i povećavanje imana rezultira slabljenjem i jačanjem ove dvije osobine. Iskrenost vjerovanja zahtijeva odraz ovih dviju osobina u fizičkom djelovanju – djelima, to shodno njegovim (tjelesnim) mogućnostima. S ovim se postiže potpuna nagrada, tj. potvrda iskrenog imanu u djelima. Ako unutrašnje vjerovanje ne rezultira tjelesnim djelovanjem to je dokaz slabog imana.

U srž El-Vela spada istinska ljubav prema Sunnetu i sljedbenicima Sunneta, koji se u svakom svom razlazu (u islamskim pitanjima) vraćaju tekstu Kur'ana, Sunneta i razumijevanju prvih, najboljih generacija, mržnja prema

novotarijama u vjeri, slijeđenju strasti i napuštanje onih kod kojih se nalaze ove dvije osobine.

Saradnja sa nevjernicima i griješnicima je dozvoljena, kao na primjer korištnje njihovih dostignuća u oblasti svjetovnih nauka, iz oblasti industrije i tehnologije dok je zabranjeno uzimati od njih bilo šta, što je u vezi s našim vjerovanjem, ibadetima, tefsirom Allahove Knjige i Sunneta Poslanika ﷺ itd. Muslimani su se našli u velikoj zabludi uvođenjem u svoje vjerovanje grčke i indijske filozofije, te ugledanjem na indijske i perzijske vjeroobičaje i njihovo miješanje sa Allahovom Vjerom. Također, jedan od razloga padanja muslimana u zabludu je tumačenje Objave slobodnom mišlju (bez šerijatskih dokaza) i zamjenjivanje čvrstog ubjeđenja sa pretpostavkama. Dozvoljeno je potpomaganje njima u borbi, u slučaju da islamski vođa u tome vidi korist za muslimane.

Poslanik ﷺ je kontaktirao s njima kroz prodaju i kupovinu, kroz posjete i poklone. Iznajmljivao je od njih neke stvari i sarađivao u poljoprivredi. Primjer za to nalazimo u Buharijinoj zbirci, da je Poslanik ﷺ uzimao polovicu od plodova od jevreja u Hajberu. Iznajmio je Abdullah ibn Urejkita kao vodiča tokom njegove hidžre za Medinu, kao što je jednom prilikom iznajmio pancir od jevreja po imenu Safvan. (El-Vela i El-Bera u Islamu od Muhammeda Seida El-Kahtanija)

Kaže Uzvišeni:

﴿لا ينهاكم الله عن الذين لم يقاتلوكم في الدين ولم يخرجوكم من دياركم أن تبروهم وتقسطوا إليهم إن الله يحب المقسطين﴾

"Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onim koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vaših ne izgone – Allah, zaista, voli one koji s pravični" (El-Mumtehine, 8).

Pravednost prema njima, i pored toga što ih mi ne volimo je obaveza u slučaju ako su od onih koje je Allah opisao u gornjem ajetu.
Kaže Uzvišeni:

﴿ولا يجرمنكم شنآن قوم على ألا تعدلوا اعدلوا هو أقرب للتقوى واتقوا الله إن الله خبير بما تعملون﴾

"Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite ne navede da budete nepravedni. Pravedni budite, to je najbliže bogobojaznosti, i bojte se Allaha, jer Allah dobro zna ono što činite". (El-Ma'ida, 8).

Nije dozvoljeno napasti ih, sve dok oni prvi ne otpočnu.
Kaže Uzvišeni:

﴿ولا يجرمنكم شنآن قوم أن صدوكم عن المسجد الحرام أن تعتدوا وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الإثم والعدوان واتقوا الله إن الله شديد العقاب﴾

"I neka vas mržnja, koju prema nekim ljudima nosite, zato što su vam spriječili pristup časnom Hramu, nikako ne navede da ih napadnete. Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu; i bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava". (El-Ma'ida, 2).

Poslušnost i pokornost i obaveze prema džema'atu

Kaže Uzvišeni:

﴿واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا واذكروا نعمة الله عليكم إذ كنتم
أعداء فألف بين قلوبكم﴾

"I čvrsto se Allahovog užeta držite, svi zajedno, i nemojte se razdvajati, sjetite se Allahove blagodati prema vama, kad ste jedni drugima neprijatelji bili, pa je On vaša srca ujedinio". (Ali 'Imran, 103).

Od Ibn Abbasa r.a. se prenosi da je Poslanik ﷺ

rekao: "Ko od vas kod svog emira (vođe) vidi nešto što mrzi, nek' se strpi, jer zaista ko se za pedalj odvoji od džema'ata te umre, umro je džahilijetskom smrću". (Muttefekun alejhi).

Huzejfe Ibn Jeman r.a. prenosi da je Poslanik ﷺ rekao: "Poslije mene će doći vladari, koji neće biti na mojoj uputi, niti na mome Sunnetu. Među njima će biti ljudi,

srca su im srca šejtana u ljudskim tijelima". Rekoh: "Kako da postupim, o Allahov Poslaniče ako to doživim?". Reče: "Slušaj i pokoravaj se svom emiru, i ako te udari po leđima i uzme ti imetak, pa ti slušaj i pokori mu se". (Prenosi Muslim).

Prenosi Ebu Zerr r.a. da mu je Poslanik ﷺ rekao: "Kako ćeš postupiti kada nad tobom budu vladari, koji neće obavljati namaz u njegovo pravo vrijeme ili će ga obavljati tek poslije isteka njegovog vremena"? Rekoh: "Šta mi naređuješ? Reče: "Klanjaj namaz na vrijeme, a ako stigneš na namaz sa njima, klanjaj i brojaće ti se kao nafila". (Prenosi Muslim)

Prenosi Ibn Mes'ud r.a. da je Poslanik ﷺ rekao: "Poslije mene će doći egoisti i stvari koje ćete prezirati". Rekoše: "Šta nam naređuješ"? Reče: "Obavljajte vaše dužnosti i tražite od Allaha ono što pripada vama". (Muttefekun alejhi).

Kaže Ibnul Munzir: "Uzimanje poklona od vladara (pa čak i nasilnika) je dozvoljeno, a neki kažu da je vadžib, bez traženja ili želje za tim. Dokaz su nam riječi Poslanika ﷺ: "Što ti dođe od ovog imetka, a ti ga nisi tražio niti si namjesnik, pa uzmi ga. A što ti ne dođe tako, nemoj da ti za tim duša žudi". (Muttefekun alejhi).

(Tevdihu-l-ahkam min bulugi-l-meram).

Djela koja izvode iz Islama

Djela koja su najopasnija i gdje muslimani najviše griješe su slijedeća:

1- Širk (pripisivanje Allahu sudruga) u ibadetu; moliti dovama umrle osobe smatrajući ih evlijama, traženje pomoći od njih, činjenje tavafa oko njihovih kaburova i vjerovanje da imaju kontrolu nad svemirom (vjerovanje u kutb npr. sufije i derviši) i da upravljaju njime, te ih se bojati ili se nadati nagradi od njih, klati i zavjetovati se u nečije drugo ime osim u Allahovo.

Ibadet zaslužuje samo Allah, Živi, Onaj Koji ne umire, od Njega Jedinog pomoć tražimo, Njemu se obraćamo u radosti i nevolji, samo oko Ka'be tavaf činimo. Njegovo Znanje sve obuhvata, Njemu pripada apsolutna vlast. Sva Njegova stvorenja, pa čak i vjerovjesnici i pobožni ljudi (evlije) su ovisni o Allahu i Njega trebaju. Sebi ne mogu nikakvu korist pribaviti niti zlo otkloniti (osim u mjeri u kojoj je Allah odredio, a oni su dužni ulagati maksimalan trud). Ne mogu nikom nanijeti štetu niti korist pribaviti ako On to ne odredi. Oni ne vladaju ni životom ni smrću, niti mogu išta oživjeti. Sva vlast Njemu pripada, neka je slavljen On i Uzvišen.

Dokaz su nam riječi Uzvišenog:

﴿إن الله لا يغفر أن يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء﴾

"Allah neće oprostiti da Mu se širk čini, a oprostiće manje od toga, kome bude htio". (En-Nisa, 48).

I riječi Uzvišenog:

﴿ومن أضل ممن يدعو من دون الله من لا يستجيب له إلى يوم القيامة وهم عن دعائهم غافلون. وإذا حشر الناس كانوا لهم أعداء وكانوا بعبادتهم كافرين﴾

"Ko je u većoj zabludi od onih koji se, umjesto Allahu, klanjaju onima koji im se do Sudnjeg dana neće odazvati i koji o njihovim molbama ništa ne znaju. I kada ljudi budu sabrani, oni će im biti neprijatelji i poreći će da su im se klanjali".
(El-Ahkaf 5-6).

I riječi Uzvišenog:

﴿وأن المساجد لله فلا تدعو مع الله أحدا﴾

"Mesdžidi pripadaju samo Allahu, nemojte pored Allaha druge dozivati". (El-Džinn, 18).

Kaže Poslanik ﷺ: "Dova je ibadet" (Prenosi Ahmed, Ebu Davud, Ibn Madže i Tirmizi).

I riječi Poslanika ﷺ: "Prokleo je Allah jevreje i kršćane, jer učiniše kabure svojih vjerovjesnika mesdžidima". (Prenosi Buharija i Muslim).

Riječi Poslanika ﷺ: "Oni bi poslije smrti pobožnog čovjeka, koji je bio među njima, pravili mesdžid na njegovom kaburu, onda crtali u njima one slike. To su najgora stvorenja kod Allaha na Sudnjem Danu". (Prenose Buhari i Muslim).

2- Uzimanje posrednika od stvorenja između roba i Allaha, čijim se posredstvom želi približavanje Allahu, putem klanja i zavjetovanja, traženjem njihovog šefa'ata, kao da Allah nije dovoljan svome robu, kao da

je Allah daleko od Svog roba i ne zna njegovo stanje. Neka je Uzvišen On i visoko iznad onoga što Mu pripisuju.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿ويعبدون من دون الله ما لا يضرهم ولا ينفعهم ويقولون هؤلاء شفعاؤنا عند الله قل أتنبئون الله بما لا يعلم في السماوات ولا في الأرض سبحانه وتعالى عما يشركون﴾

"I obožavaju mimo Allaha ono što im ne može štetu učiniti niti korist dobaviti, i govore: "Oni će se zauzimati za nas kod Allaha". Reci: "Zar da Allaha obavještavate o nečemu za što on nezna da postoji na nebesima a ni na zemlji, slavljen nek' je On i uzvišen od onog što mu pripisuju". (Junus, 18).
(tj. On Uzvišeni sve zna vidi i čuje i ništa mu promaći ne može)
I riječi Uzvišenog:

﴿والذين اتخذوا من دونه أولياء ما نعبدهم إلا ليقربونا إلى الله زلفى إن الله يحكم بينهم في ما هم فيه يختلفون إن الله لا يهدي من هو كاذب كفار﴾

"A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: "Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allahu približili". Allah će njima, zaista, presuditi u onome u čemu su se oni razilazili. Allah nikako neće uputiti onoga ko je lažljivac i nevjernik". (Ez-Zummer, 3).

I riječi Uzvišenog:

﴿فلولا نصرهم الذين اتخذوا من دون الله قربانا آلهة بل ضلوا عنهم وذلك إفكهم وما كانوا يفترون﴾

"A zašto im nisu pomogli oni koji su, pored Allaha, prihvatili da im budu posrednici i bogovi? Nisu već su od njih iščezli. To su samo bile klevete njihove i laž". (El-Ahkaf, 28).

Rekao je Poslanik ﷺ kada su ﷺneki ljudi povisili glasove pri dovi: "Stišajte glasove, jer ne dozivate gluhog niti odsutnog, već dozivate Onog Koji sve čuje, Koji je blizu i Koji je sa vama (sluhom, vidom i znanjem)". (Buhari).

Upitan je Poslanik ﷺ: "Je li naš Gospodar blizu, pa da mu se tiho obratimo ili je daleko pa da ga dozivamo?" Pa je spušten ajet: "I kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno, blizu: odazivam se dovi onog koji Me zove. Zato nek' oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene da bi bili na pravom putu." (Ibn Ebi Hatim, i Ibn Džerir).

Nigdje u Allahovoj Knjizi i Sunnetu Njegovog Poslanika ﷺ ne nalazimo propisano da Mu se Uzvišenom približavamo nečijim posredstvom, kamoli čineći ibadet nekom mimo Njega. To nije bilo vjerovanje nijednog od upućenih halifa, ashaba niti tabi'ina (sljedbenika) i nijednog od četiri imama (Ebu Hanife, Malik, Šafija, Ahmed). Niti je takvo uvjerenje bilo prisutno među učenjacima iz doba naših ispravnih predhodnika. Uzvišeni nam je propisao tj. dozvolio traženje dove od

Poslanika ﷺ ili nekog pobožnog muslimana pod uslovom da su živi, i da činimo Allahu dovu za njih poslije njihove smrti. Propisao je da Mu se približavamo činjenjem dobrih djela i i sa Njegovim lijepim imenima i osobinama.

3- Poricanje nekih Allahovih ajeta, ili nepriznavanje nekih od stubova islama (šehadet da nema boga osim Allaha i da je Muhammed ﷺ Njegov poslanik, obavljanje namaza, davanje zekata, post Ramazana i hadždž), ili poreći neki od imanskih šartova (vjerovanje u Allaha, meleke, knjige, poslanike, Zadnji Dan i kader). Poreći Sunnet kao jedan od izvora islama.
Dokaz su nam riječi Uzvišenog:

﴿من يطع الرسول فقد أطاع الله ومن تولى فما أرسلناك عليهم حفيظا﴾

"Ko se pokori poslaniku, pokorio se Allahu, a ko se okrene, pa Mi te nismo poslali da im budeš zaštitnik." (En-Nisa', 80.).

Riječi Uzvišenog:

﴿فمن أظلم ممن كذب بآيات الله وصدف عنها﴾

"A ko je nepravedniji od onoga koji poriče Allahove ajete i od njih odvraća." (El-En'am, 157.)

Riječi Uzvišenog:

﴿وما يجحد بآياتنا إلا كل ختار كفور﴾

"I naše ajete poriče samo svaki izdajnik, nevjernik." (Lukman, 32.).

Riječi Uzvišenog:

﴿الذين كذبوا بالكتاب وبما أرسلنا به رسلنا فسوف يعلمون. إذ الأغلال في أعناقهم والسلاسل يسحبون. في الحميم ثم في النار يسجرون﴾

"Saznaće oni koji knjigu poriču i poriču ono s čime smo knjige poslali. Kada se okovima i lancima u vatru budu bačeni, u ključalu vodu, a zatim budu spaljeni." (Mumin, 70,71,72.).

Riječi Uzvišenog:

﴿وما ينطق عن الهوى. إن هو إلا وحي يوحى﴾

"I on ne govori po hiru svome, to je prava Objava koja mu silazi." (En-Nedžm, 3,4.)

Hadis Poslanika ﷺ: "Dat mi je Kur'an i s njim nešto slično njemu (Sunnet)."

4- Mržnja nečega što je Allah objavio, makar se tog propisa i pridržavalo.

Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿ذلك بأنهم كرهوا ما أنزل الله فأحبط أعمالهم﴾

"To je zato što su mrzili ono što je Allah objavio, pa je On njihova djela uništio." (El-Muhammed, 9).

Vjerovanje da neko iz ummeta Poslanika ﷺ može izaći iz okvira šerijata. Uzimajući za to kao, dokaz da je Hidr عليه السلام izašao iz šerijata Musaa عليه السلام, i da postoje pobožni ljudi, koji nisu dužni obavljati farzove, ili za koje ne važe Allahove zabrane (s isprikom da je od onih, koji su doživjeli potpunu spoznaju stvari ili da se sjedinio sa Allahovim bićem, vahdetul-vudžud, ili s bilo kojim drugim razlogom).
Kaže Uzvišeni:

﴿ومن يبتغ غير الإسلام دينا فلن يقبل منه وهو في الآخرة من الخاسرين﴾

"I ko pored Islama želi neku drugu vjeru, neće mu biti primljena i on će na Onom Svijetu biti od izgubljenih". (Ali 'Imran, 85).

I riječi Uzvišenog:

﴿واعبد ربك حتى يأتيك اليقين﴾

"A ti obožavaj svog Gospodara dok ti ne dođe jekin." (El-Hidžr, 99).

Ovdje se pod jekinom misli na smrt. (Buhari).
Dokaz za to su riječi Uzvišenog prenoseći šta će reći nevjernici na Sudnjem Danu:

﴿وكنا نكذب بيوم الدين. حتى أتانا اليقين. فما تنفعهم شفاعة الشافعين﴾

"I poricali smo Sudnji Dan, sve dok nam nije došao jekin (smrt) i neće im koristiti zauzimanje onih koji se zauzimaju." (El-Mudessir, 46,47,48).

5- Izrugivanje s nečim od šarijata Allahovog, njegovim nagradama ili kaznama.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿ قل أبالله وآياته ورسوله كنتم تستهزئون. لا تعتذروا قد كفرتم بعد إيمانكم ﴾

"Reci, a zar ste se Allahu, Njegovim ajetima i Njegovom poslaniku rugali? Nemojte se opravdavati, počinili ste kufr nakon što ste vjernici bili."
(Et-Tewbe, 65,66.).

6- Slijepo slijeđenje učenjaka i pobožnih ljudi u onome što se suprotstavlja Allahovom Šerijatu i Sunnetu Poslanika ﷺ.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿اتخذوا أحبارهم ورهبانهم أربابا من دون الله﴾

"Uzeše svoje svećenike i monahe bogovima mimo Allaha." (Et-Tewbe, 31.).

Ovo je Poslanik ﷺ protumačio pokornošću ulemi i pobožnjacima u onome što se suprotstavlja Šerijatu; u hadisu Adijj ibn Hatima, kojeg prenosi Tirmizi a spomenuo ga je i Ibn Džerir.

7- Odstupanje od suda Poslanika ﷺ smatrajući da je neki drugi sud bolji, i da je neka druga uputa bolja od Poslanikove ﷺ upute.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿فإن تنازعتم في شيء فردوه إلى الله والرسول إن كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر ذلك خير وأحسن تأويلا﴾

"Ako se u nečemu raziđete, vratite to Allahu i Poslaniku ako vjerujete u Allaha i Sudnji Dan."
(En-Nisa', 59.)

I riječi Uzvišenog:

﴿فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لا يجدوا في أنفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما﴾

"Tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici sve dok tebe za sudiju u sporovima svojim ne prihvate, a poslije toga nikakve tegobe ne osjećaju u dušama svojim, zbog toga što si presudio i potpuno se pokore." (En-Nisa', 65.)

8- Priznavanje načina ibadeta mnogobožaca, prijateljevanje s njima, pružanje pomoći u djelovanju protiv islama i muslimana iz ljubavi prema njima i njihovoj vjeri. Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿لا يتخذ المؤمنون الكافرين أولياء من دون المؤمنين ومن يفعل ذلك

﴿فليس من الله في شيء إلا أن تتقوا منهم تقاة﴾

"Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini nema ništa sa Allahom osima kao time hoćete da se od njih sačuvate". (Ali 'Imran, 28).

I riječi Uzvišenog:

﴿ألم تر إلى الذين أوتوا نصيبا من الكتاب يؤمنون بالجبت والطاغوت
ويقولون للذين كفروا هؤلاء أهدى من الذين آمنوا سبيلا. أولئك الذين
لعنهم الله ومن يلعن الله فلن تجد له نصيرا﴾

"Zar ne vidiš one, kojima je dat dio knjige kako u kumire i šejtane vjeruju a o nevjernicima govore oni su na ispravnijem putu od vjernika. Njih je Allah prokleo, a onome koga Allah prokune nećeš naći pomagača". (En-Nisa', 51,52).

﴿لا تجد قوما يؤمنون بالله واليوم الآخر يوادون من حاد الله ورسوله
ولو كانوا آباءهم أو أبناءهم أو إخوانهم أوعشيرتهم﴾

I riječi Uzvišenog:
"Nećeš naći narod, koji vjeruje u Allaha i Sudnji Dan, da je u ljubavi s onim ko se suprotstavlja Allahu i Njegovom Poslaniku, bili to njihovi očevi, njihova djeca, njihova braća ili njihovi rođaci".
(El-Mudžadele, 22).

10- Sihr, i ono što spada u sihr kao: gatanje, proricanje gajba, i pravljenje zapisa.
Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿الشياطين كفروا يعلمون الناس السحر وما أنزل على الملكين ببابل هاروت
وماروت وما يعلمان من أحد حتى يقولا إنما نحن فتنة فلا تكفر فيتعلمون منهما ما
يفرقون به بين المرء وزوجه وما هم بضارين به من أحد إلا بإذن الله ويتعلمون ما
يضرهم ولا ينفعهم ولقد علموا لمن اشتراه ما له في الآخرة من خلاق ولبئس ما
شروا به أنفسهم لو كانوا يعلمون﴾

"Šejtani su nevjernici, učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka Harutu i Marutu u Babilonu. A njih dvojica nisu nikog učili dok ne bi rekli: "Mi samo iskušavamo, a ti ne budi nevjernik!" Ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati, iako su znali da onaj, koji to prihvati neće nikakve sreće imati na Onom Svijetu. A doista je jadno ono za što su su prodali kad bi samo znali." (El-Bekara, 102).

Širk

1- **Veliki širk**, koji izvodi iz vjere, kojeg Allaha neće oprostiti i uz kojeg se ne prima dobro djelo. Najveći primjeri su kako u prošlosti tako i danas: Obožavanje grobova i mjesta gdje su pokopani vjerovjesnici i pobožnjaci. Moliti ih u dovama, klanje u njihovo ime, zavjetovanje i tavaf oko kabura. Mušrici su ovo također radili prije Islama, ali samo u

vremenu mira i blagostanja, dok bi se u nevolji vraćali Allahu, Jedinom, iskreno Mu vjeru ispovjedajući. Ali mušrici današnjice, koji sebe smatraju sljedbenicima Islama i onima koji se pridržavaju Sunneta, obožavaju ta mjesta, kolju na njima, upućuju dove i obavljaju namaze smatrajući da će ih to približiti Allahu. Prave na njima mesdžide i kubbeta, uzimajući ih kao utočište kako u blagostanju tako i u nevolji, te se mole onima, koji su na tim mjestima sahranjeni. Dokaz su riječi Uzvišenog:

﴿إن الله لا يغفر أن يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء﴾

"Allah neće oprostiti da mu se širk čini, a oprostiće manje od toga kome bude htio". (En-Nisa', 48).

I riječi Uzvišenog:

﴿إنه من يشرك بالله فقد حرم الله عليه الجنة ومأواه النار وما للظالمين من أنصار﴾

"Ko Allahu širk učini, On mu je Džennet zabranio i njegovo prebivalište je vatra. Nasilnici neće imati pomagača". (El-Ma'ida, 72).

I riječi Uzvišenog:

﴿فإذا ركبوا في الفلك دعوا الله مخلصين له الدين فلما نجاهم إلى البر إذا هم يشركون﴾

"Kada se ukrcaju na lađu, Allahu dove upućuju iskreno Mu vjeru ispovjedajući, a kada ih na kopno izvede vidiš ih kako mu širk čine". (El-Ankebut, 65).

I riječi Uzvišenog:

﴿ولقد أوحي إليك وإلى الذين من قبلك لئن أشركت ليحبطن عملك ولتكونن من الخاسرين﴾

"Objavljeno ti je i onima prije tebe, ako bi širk učinio, djela bi ti sigurno poništena bila i ti bi sigurno od izgubljenih bio, zato Allahu robuj i budi od zahvalnih". (Ez-Zumer, 65).

Prenosi Buharija iz tefsira Ibn Abbasa r.a. o riječima Uzvišenog, o povezanosti Nuhovog ﷺ naroda s njihovim kipovima:

﴿وقالوا لا تذرن آلهتكم ولا تذرن ودا ولا سواعا ولا يغوث ويعوق ونسرا﴾

"i govore nemojte nikako ostaviti vaše bogove, i ne ostavljajte Veda'a, ni Suva'a, ni Jeuka niti Nesra". (Nuh, 23).

Tefsir ovog ajeta Ibn Abbasa je: "Ovo su imena njihovih pobožnjaka. Kada su umrli, Šejtan je dostavio njihovim sunarodnicima poslije njih, da na mjestima gdje su se sastajali postave njihove kipove.

Rekao je Poslanik ﷺ o postupku kršćana, koji su gradili bogomolje na kaburima njihovih pobožnjaka: "Oni bi

kad bi među njima bio neki pobožan čovjek, pravili na njegovom kaburu mesdžid, pa bi poslije crtali one slike. To su najgora stvorenja kod Allaha na Sudnjem Danu". (Prenosi Buhari i Muslim).

U svojoj posljednjoj oporuci oporučuje svome ummetu, da se toga strogo čuvaju te kaže ﷺ: "Prokleo je Allah jevreje i kršćane, učiniše kabure (mezarja) njihovih vjerovjesnika mesdžidima". Dodaje Aiša r.a., majka pravovjernih: "Ovo je upozorenje ummetu da se kloni ovakvih i sličnih postupaka". (Prenosi Buhari i Muslim).

2- Mali širk je veliki grijeh i veliki zulum (nepravda), koji rob sebi nanosi ali treba istaći da mali širk ne izvodi iz vjere. Primjeri malog širka su: Rija tj. činiti djelo zbog nečeg drugog a ne u Allahovo ime, zaklinjanje sa plemenitošću, emanetom, životom, Poslanikom ﷺ ili bilo čim drugim pored Allaha. Kao npr. riječi: "Što želi Allah i što želiš ti" ili "Oslonio sam se na Allaha i na tebe" i slično tome.

Dokaz je hadis Poslanika ﷺ: "Najviše što se plašim za vas je mali širk, rija' (pretvaranje). (Prenosi Ahmed).

I riječi Poslanika ﷺ: "Ko se zakune nečim mimo Allaha, učinio je širk". (Prenosi Ahmed). Jednom prilikom Poslaniku ﷺ je rečeno: "Što želi Allah i što želiš ti", na što je odgovorio: "Zar si me učinio sudrugom Allahu, reci što želi samo Allah, Jedini". (Prenosi Ahmed i Buhari u El-edebul-mufred, Nesaija, Ibn Madže i ostali).

Hadis Poslanika ﷺ: "Loš li si ti govornik narodu. Reci ko se suprotstavi Allahu i Njegovom Poslaniku". Ovo je rekao čovjeku, koji je govorio: "Ko se pokori Allahu i Njegovom Poslaniku na pravom je putu, a ko **im** se suprotstavi otišao je u zabludu".

2-Uzor u čistoći i namazu Poslanika ﷺ

Taharet Poslanika ﷺ (El-Vudu)

1- El-Vudu (abdest) je pranje određenih dijelova tijela i mesh (potiranje) po njima čistom vodom. Pri tome se mora slijediti ono što je Allah objavio u Svojoj Knjizi i ono što je Poslanik ﷺ objasnio u svom Sunnetu.
Kaže Uzvišeni:

﴿ياأيها الذين آمنوا إذا قمتم إلى الصلاة فاغسلوا وجوهكم وأيديكم
إلى المرافق وامسحوا برءوسكم وأرجلكم إلى الكعبين﴾

"O vi koji vjerujete, kada hoćete obaviti namaz, operite lica svoja i ruke svoje do iza lakata, i potarite dio glava svojih a noge operite do iza članaka".
(El-Ma'ida, 6).

Kaže Poslanik ﷺ: "Ne prima se namaz nijednom od vas, ako nešto učini (veliku ili malu nuždu, ili pusti vjetar) sve dok ne uzme abdest".
(Prenosi Buharija i Muslim).

2- Kada želiš uzeti abdest, nanijeti ga srcem, jer se zaista djela vrijednuju po nijetima. (Muttefekun alejhi). Nijet se ne izgovara riječima, jer to nije od Sunneta Poslanika ﷺ.

3- Zatim izgovori bismillu, jer se navodi u hadisu Poslanika ﷺ: "Nema abdesta onome, ko ne spomene Allahovo ime". (Prenosi Ahmed, Ibn Madže, Ebu Davud i drugi).

4- Zatim operi obje šake (Prenosi Buhari i Muslim).

5- Zatim isperi usta. Operi nos svojom desnom šakom jedanput, tako da voda dospije u nosnu šupljinu. (Prenosi Buhari i Muslim). Učini to temeljito, osim ako postiš. (Ahmed i pisci Sunena). Zatim ispuši nos svojom lijevom rukom, koristeći pri tome vodu. (Prenosi Buhari i Muslim).

6- Zatim operi lice (Prenosi Buhari i Muslim) i prođi prstima kroz bradu. (Ebu Davud, Tirmizi, Ibn Madže).

7- Operi ruke do iza lakata. (Buhari).

8- Potari glavu sa obje ruke od prednjeg dijela prema zatiljku i obratno. (Buhari i Muslim).

9- Poslanik ﷺ nije trao niti prao svoj vrat pri abdestu.

10- Zatim potari oba uha. (Tirmizi i Ibn Madže).

11- Operi obje noge (Buhari i Muslim) i mjesta između nožnih prstiju (Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže).

Ako si obukao mestve ili čarape na abdest, imaš pravo potrati po njima i to dan i noć u mjestu prebivališta, i tri dana i tri noći ako si putnik (musafir) (Muslim). Izuzetak je kada si džunub, kada se mora oprati čitavo tijelo. (Buhari i Muslim).

Buhari i Muslim prenose hadise o dozvoli potiranja po mestvama, ahmediji, saruku za muškarce, a Muslim prenosi dozvolu o meshu po zaru za žene.

12- Pazi na redoslijed prilikom čišćenja spomenutih dijelova tijela, kao što je Allah propisao u Svojoj Knjizi i Njegov Poslanik ﷺ u svom Sunnetu.

13- Počni s desnom stranom, jer je Poslanik ﷺ volio davati prednost desnoj strani prilikom čišćenja, obuvanja cipela, češljanja kose i drugim stvarima. (Buhari i Muslim).

14- Prenosi se da je Poslanik ﷺ ponekad uzimao abdest perući dijelove tijela jedanput, dvaput ili tri puta. (Buhari). Pranje dijelova tijela više od tri puta je mekruh (pokuđeno), a kod tejemmuma i mesh više od jednog puta, jer je to u suprotnosti sa Sunnetom Poslanika ﷺ.

Kaže Uzvišeni:

﴿فليحذر الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب اليم﴾

"Nek' se pričuvaju oni, koji se suprotstavljaju njegovom naređenju da ih iskušenje neko ne snađe ili patnja velika pogodi". (En-Nur, 63).
Misli se na naređenje Poslanika ﷺ.

15- Kada završiš sa abdestom reci: "Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, koji nema sudruga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik. Allahu moj, učini me od onih, koji se puno kaju i od onih koji se puno čiste[1]. (Muslim)

16- Ne uslovljava se prije uzimanja abdesta pranje analnog otvora i polnog organa, osim poslije obavljanja male ili velike nužde, izlaska rijeđe slipave tečnosti

nakon obavljanja nužde ili guste tečnosti koja izlazi prilikom nadražaja (menijj).

17- Operi se poslije nužde s vodom ili upotrebom tri kamenčića (Buhari i Muslim). Dozvoljeno je koristiti se nečim sličnim kamenu, kao npr. list drveta, krpa. Ovo će važiti kao sredstvo za čišćenje čak i ako je voda dostupna.

18- Nemaš potrebe uzmiati abdest ako sumnjaš da si ga izgubio, dok ne budeš potpuno uvjeren. (Buhari i Muslim). Također, abdest se ne obnavlja poslije laganog sna (drijemeža), čak i u ležećem položaju (Sunnen Ebu Davud). Obnovi abdest poslije jela devinog mesa. (Muslim). Što se tiče dodira žene postoji razilaženje među ulemom.

19- Spoji između gusula (kupanja) i abdesta na slijedeći način (kada se kupaš):

Operi obje ruke i polni organ. Zatim uzmi abdest kao za namaz (osim nogu). Prođi prstima kroz kosu i polij je vodom, a onda pospi vodu po čitavom tijelu. Operi noge na drugom mjestu. (Buhari i Muslim)

20- Tejemmum će se uzeti umjesto abdesta i gusula u slučaju da voda nije dostupna (Buhari i Muslim). Tejemmum se uzima tako što se jedanput udari sa oba dlana po zemlji, i zatim se puhne u njih i potare se lice i šake i laktovi. (Buhari i Muslim).

Kaže Uzvišeni:

﴿وإن كنتم جنبا فاطهروا وإن كنتم مرضى أو على سفر أو جاء أحد

منكم من الغائط أو لامستم النساء فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا

فامسحوا بوجوهكم وأيديكم منه﴾

"A ako ste bolesni ili na putu, ili ako ste izvršili prirodnu potrebu, ili ako ste se sastajali sa ženama, a ne nađete vode, onda dlanovima svojim čistu zemlju dotaknite i njima preko lica svojih i ruku pređite".
(El-Ma'ida, 6).

Kaže Poslanik ﷺ: "Čista zemlja je sredstvo za čišćenje muslimana, pa čak i da ne nađe vode deset godina". (Tirmizi i Ebu Davud).

Namaz Poslanika ﷺ

1- Kada budeš htio da obaviš namaz, okreni se prema kibli. (Buhari i Muslim).
Kaže Uzvišeni:

﴿فول وجهك شطر المسجد الحرام وحيث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره﴾

"I okreni svoje lice prema Časnom Hramu, i gdje god budete, okrenite vaša lica prema njemu".
(El-Bakara, 144).

2- Neka ispred tebe bude sutra (zaklon, pregrada) npr. poput sedla, bilo da klanjaš sam ili kao imam ljudima, shodno riječima Poslanika ﷺ: "Kada neko od vas bude klanjao, neka klanja prema sutri, i neka joj se približi. Tako mu Šejtan neće prekidati namaz". (Ebu Davud,

Bezzar, Hakim). Ostavi između mjesta na kome klanjaš i sutre koliko može proći jedna ovca (Buhari i Muslim), a između tebe i nje ostavi prostor dužine tri lakta. (Buhari i Ahmed).

3- Zanijeti srcem da klanjaš onaj namaz, čije je vrijeme nastupilo. Ne izgovaraj nijjet naglas, jer to nije od Sunneta Poslanika ﷺ.

4- Učini prvi tekbir (tekbiretul ihram) izgovarajući Allahu ekber, i dižući ruke do visine ramena (Buhari i Muslim), ili podnožja ušiju (Muslim).

5- Stavi desnu ruku preko lijeve (Buhari i Muslim), na prsa (Ebu Davud, Ibn Huzejme i Ahmed). Ne postoji vjerodostojna predaja o vezivanju ruku ispod pupka.

6- Obavljaj namaz sa bogobojaznošću, jer Uzvišeni kaže:

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ. الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ﴾

"Uspjeli su vjernici, oni koji namaze svoje skrušeno obavljaju". (El-Mu'minun, 1-2).

Budi smiren u namazu. (Buhari i Muslim). Ne okreći se jer je to od djelovanja Šejtana, koji na taj način krade od tvog namaza. (Buhari i Muslim), i usmjeri pogled na mjesto sedžde. (Buhari i Muslim).

7- Otpočni namaz zahvalom (hamdom) Allahu. (Buhari i Muslim).

Izaberi jednu od dova Poslanika ﷺ, kao npr.: "Allahu moj, udalji između mene i mojih grijeha kao što si

udaljio između Istoka i Zapada. Očisti me od mojih grijeha, kao što se čisti bijelo odijelo od prljavštine. Operi moje grijehe vodom, snijegom i gradom[2]". (Buhari i Muslim).

8- Utječi se Allahu od prokletog Šejtana. (Ebu Davud, Ibn Madže, Darekutni, Hakim i Ibn Hibban), i reci: "U ime Allah, Milosnog, Premilosnog. Vjerodostojnije je ne izgovarati bismillu naglas, shodno riječima Enesa r.a., koji je služio Poslanika ﷺ deset godina. Klanjao je za njim, za Ebu Bekrom i Umerom (u jednoj predaji i za Osmanom), neka je Allah zadovoljan njima, i oni nisu izgovarali bismillu naglas. (Buhari i Muslim).

9- Zatim prouči Fatihu, praveći pauzu na kraju svakog ajeta, (Ebu Davud, Hakim), lijepim glasom (Buhari), i reci amin i oduži svoj glas pri tome. (Buhari).

10- Prouči poslije Fatihe, ono što ti je najlakše iz Kur'ana. Neka ti prvi rek'at bude duži od drugog. (Buhari i Muslim).

11- Dozvoljeno ti je da za vrijeme namaza ispraviš ili podsjetiš imama, ako je nešto ispustio od Kur'ana u svom namazu (Ebu Davud). Muškarci će to činiti izgovorom naglas subhanallah, a žene pljeskom ruke. (Buhari i Muslim).

12- Kad završiš s učenjem napravi malu pauzu prije ruku'a šutnjom. (Ebu Davud, Hakim).

13- Podigni ruke i izgovori tekbir. (Buhari i Muslim). Učini ruku' (pregib) smireno, stavljajući dlanove na koljena (Buhari i Muslim) i rastavljenih prstiju. (Hakim, Ibn Huzejme i Ibn Hibban). Poravnaj leđa i ispravi ih. (Buhari). Ne spuštaj glavu, niti je podiži, jer glava treba

biti u istoj liniji s leđima. (Buhari i Muslim). Odmakni laktove od svojih bokova. (Tirmizi i Ibn Huzejme).

14- Reci na ruku'u:

"Neka je slavljen, moj veličanstveni Gospodar, i neka je hvaljen[3]" tri puta. (Ahmed, Ebu Davud, Darekutni, Taberani i Bejheki). Ili "Slavljen i hvaljen Si, Allahu moj, Gospodaru naš. Allahu moj oprosti mi. (Buhari i Muslim). Ili "Slavljen i svet je Gospodar meleka i Džibrila". (Muslim).

Nemoj učiti Kur'anske ajete na ruku'u i veličaj svoga Gospodara. (Muslim).

15- Zatim se ispravi. Digni ruke do ramena i reci: "Allah čuje onog, koji ga zove[4]".

(Buhari i Muslim).

Kada se potpuno ispraviš reci:

"Gospodaru naš, Tebi pripada najveća, najljepša i blagoslovljena hvala (Buhari i Muslim), koliko je prostor nebesa i Zemlje i između njih, i koliko još Ti želiš[5]". (Muslim). Dodavanje riječi šukr poslije ve lekel hamd nema nikakve osnove u Sunnetu.

16- Zatim se spusti na sedždu tekbirom. (Buhari). Ne spuštaj se na sedždu poput kamile. (Ebu Davud i Nesai). Sedžda se čini sa sedam dijelova tijela; dvije ruke, dva koljena, čelo s nosem i vrhovi stopala. (Buhari i Muslim). Ispravi se na sedždi i ne pružaj laktove na zemlju poput psa. (Buhari i Muslim). Učini sedždu polažući glavu između šaka (Muslim), udaljivši ruke od tijela. (Buhari i Muslim). Namjesti stopala tako, da prsti stopala budu okrenuti prema kibli. (Buhari).

17- Reci na sedždi:

"Neka je slavljen moj Uzvišeni Gospodar i nek' je hvaljen[6]" tri puta. (Ahmed, Ebu Davud, Darekutni, Taberani i Bejheki).

Ili "Slavljen neka si Ti, Allahu moj. Gospodaru naš, Tebi hvala. Allahu moj oprosti mi[7]" (Buhari i Muslim). Ili "Slavljen je i svet Gospodar meleka i Džibrila". (Muslim).

Nemoj učiti Kur'an na sedždi i što više dovi. (Muslim).

18- Zatim digni glavu izgovarajući tekbir. Sjedi smireno s savijenom i položenom lijevom nogom na zemlju (Buhari i Muslim), a desnu nogu podboči na prste. (Sahih sunen En-Nesai) i reci: "Allahu moj, oprosti mi, smiluj mi se, uputi me i opskrbi me[8]". (Sahih sunnen Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže).

19- Izgovori tekbir i učini drugu sedždu poput prve.

20- Podigni glavu izgovarajući tekbir. (Buhari i Muslim) i sjedi kratko (ako želiš) ne govoreći ništa. (Buhari). Ustani, oslanjajući se rukama o zemlju (ako želiš). (Buhari).

21- Postupi na drugom rek'atu kao što si učinio na prvom, bez učenja početne dove.

22- Kada upotpuniš drugi rek'at, sa stajanjem, ruku'om i sedždom, sjedi (Muslim) sa savijenom i položenom lijevom nogom na zemlju (Buhari). Stavi šake na butine ili koljena (Muslim). Stisni desnu šaku i ispravi kažiprst prema kibli i upravi pogled prema njemu (Muslim).

Pomjeraj kažiprst laganim i smirenim pokretima tokom učenja dove. (Sahih sunen Ebu Davud, Nesai i Ibn Huzejme).

Neka ti laktovi budu na butinama. (Ebu Davud i Nesai).

23- Na sjedenju uči jednu od vjerodostojnih dova Poslanika ﷺ. Kao na primjer:

"Pozdravi, namazi i dobra djela pripadaju Allahu. Neka je na tebe selam, Allahova milost i bereket o Vjerovjesniče. Nek' je selam na nas i na sve Allahove iskrene robove. Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik[9]." (Buhari i Muslim).

24- Zatim donesi salavat na Poslanika ﷺ (Ebu Avaneh) na jedan od vjerodostojnih načina. Najvjerodostojniji od svih su ovi salavati:

"Allahu moj, blagoslovi Muhammeda i njegovu porodicu, kao što si blagoslovio Ibrahima i njegovu porodicu. Zaista si Ti Hvaljen i Slavan. Allahu moj, daj bereket Muhammedu i njegovoj porodici, kao što si dao bereket Ibrahimu i njegovoj porodici. Zaista si Ti Hvaljen i Slavan[10]." (Buhari i Muslim).

25- Ako je namaz, koji klanjaš dvorekatni predaj selam poslije dove. Učiti dovu možeš kako želiš i to nakon salavata. Najbolje je i ovdje učiti dove, koje se prenose od Poslanika ﷺ vjerodostojnim putem.

26- Ako je namaz trorekatni ili četvororekatni, donesi tekbir ustajući na treći rek'at i dižući ruke spram ramena. (Buhari i Muslim). Postupi isto kao na drugom i četvrotom rek'atu. Uči suru El-Fatiha na svakom rek'atu, jer je ona uslov ispravnosti namaza prema riječima Poslanika ﷺ: "Nema namaza onome, koji ne prouči El-Fatihu". (Buhari i Muslim).

27- Zatim sjedi na zadnji tešehhud, oslonivši se na stegno lijeve noge (Buhari i Muslim). Proturi obje noge na desnu stranu. (Sahih sunen Ebu Davud). Potkoljenica lijeve noge se nalazi ispod potkoljenice desne, a prsti desne noge su kao i na sjedenju podbočeni i okrenuti prema kibli. (Buhari). Kažiprst usmjeri prema kibli. (Muslim).

28- Prouči ettehijatu i salavate na Poslanika ﷺ, a zatim se utjeći Allahu od četiri stvari:

"Allahu moj utičem Ti se od Džehennemske kazne i od kazne u kaburu, od iskušenja života i smrti i zla kušnje Mesiha Dedždžala[11]". (Buhari i Muslim). Zatim uči od dova šta želiš. (Buhari i Muslim). Najbolje je učiti dove, koje se prenose od Poslanika ﷺ.

29- Sljedeće dove su došle vjerodostojnim putem:

"Allahu moj, sebi sam veliko nasilje učinio. i niko ne oprašta grijehe osim Tebe. Oprosti mi oprostom od Tebe i smiluj mi se milošću od Tebe. Zaista si Ti Milostivi i puno praštaš[12]." (Buhari i Muslim).

"Allahu moj utičem Ti se od grijeha i duga kojeg nisam u stanju vratiti[13]". (Buhari i Muslim).

"Allahu moj oprosti mi grijehe koje sam počinio i koje počinim, što sam prikrio i javno učinio i moje pretjerivanje i ono što Ti bolje poznaješ od mene. Ti si Taj koji uzdižeš i spuštaš. Nema boga osim Tebe[14]." (Muslim).

30- Zatim predaj selam govoreći: "Es-selamu alejkum ve rahmetullahi", na desnu i na lijevu stranu. (Muslim). Također možeš dodati prilikom predavanja selama na desnu stranu "ve berekatuhu". (Ebu Davud i Ibn Huzejme).

31- Pojačaj glas prilikom zikra, kojeg je praktikovao Poslanik ﷺ. (Buhari i Muslim).

32- Ne klanjaj nafilu poslije obavljenog farza dok nešto ne izgovoriš ili nakon izlaska iz mesdžida. (Muslim).

33- Znaj da se namaz žene ne razlikuje od namaza čovjeka, zbog općenitosti hadisa Poslanika ﷺ: "Klanjajte kao što mene vidite da klanjam." (Buhari). Ne prenosi se od Poslanika ﷺ da je u bilo kojem od osnovnih dijelova namaza pravio razliku između žene i muškarca.

34- Ako predvodiš ljude u namazu, ispravi safove iza sebe prije početnog tekbira (tekbiretul-ihram). (Buhari i Muslim). Ne odugovlači namaz jer među klanjačima ima bolesnih, starijih i ljudi sa obavezama. (Buhari i Muslim). Budi umjeren u dužini hutbe i namaza. Nemoj raspravljati o pitanjima koja su bazirana na pretpostavkama i ličnim prohtjevima, jer se ibadet izgrađuje samo na šerijatskim dokazima, potkrijepljenim mišljenjima uleme a naročito onih iz prve tri generacije. Kaže Uzvišeni:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾

"Zaista vi u Allahovom Poslaniku imate najbolji primjer". (El-Ahzab, 21).

Kaže Uzvišeni:

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

"I pitajte učene ako ne znate". (En-Nahl, 43).

Allah je pokudio uzimanje propisa o ibadetu zasnovanih na pretpostavkama i strasti.

﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾

Kaže Uzvišeni:
"Oni samo slijede pretpostavke i ono za čim im duše žude, a već im je došla uputa od Gospodara njihovog." (En-Nedžm, 23).

Kaže Uzvišeni:

﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ
نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾

"Ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu je istina postala jasna i slijedi put mimo puta vjernika, okrenućemo ga kuda je pošao i bacićemo ga u Džehennem,- a užasno je on boravište!"
(En-Nisa', 115).

35- Ako klanjaš iza imama nemoj ga preticati u namazu sve dok ne završi učenje i pokret. Kada bude učio, šuti. Klanja li imam u sjedećem položaju i ti ćeš tako klanjati. (Buhari i Muslim).

36- Bilo da si imam, ili klanjaš za imamom ili klanjaš sam nemoj spuštati ruke niti ih pomjerati, dok se učenje ne završi. Ne prelazi sa rukna na rukn dok se ne završi učenje, tesbih ili dova. Jer, najgori lopovi su oni koji kradu od svog namaza. (Sahihu-e-Džamiu-s-Sagir).

37- Kada imam kaže amin, nemoj ga preticati govoreći: "Gospodaru moj, oprosti mi i mojim roditeljima", jer to nije sunnet Poslanika ﷺ.

38- Ako zaboraviš nešto u namazu pa eto ti primjer u Allahovom Poslaniku ﷺ.

a) Klanjao je podne dva rek'ata, i kada je vidio

da je zaboravio, klanjao je ostatak namaza poslije predavanja selama, učinio dvije sehvi sedžde i zatim predao selam. (Buhari i Muslim).

b) Klanjao je podne a da nije sjedio na prvom tešehudu. Na kraju namaza je učinio dvije sehvi sedžde prije predavanja selama. (Buhari).

c) Klanjao je podne pet rek'ata. Nakon selama mu je to rečeno te je sastavio stopala, okrenuo se prema kibli i učinio dvije sehvi sedžde a onda predao selam. (Buhari i Muslim).[1]

---

[1] U ovim i sličnim rivajetima koji govore da je Božiji Poslanik ﷺ zaboravio nešto u namazu nije nikakav nedostatak njegov jer je Allah dž.š. htio da se to desi da bi Ummet znao šta činiti u tim situacijama i ovo upućuje na njegovu ljudsku prirodu. Ono što se ne može destiti to je da nešto zaboravi ili pogriješi tako da ostane bez ispravljanja bilo vahjom (objavom) ili postavljanjem mu pitanja od strane ashaba. Rivajeti (predaje) koji govore o gore spomenutiom su sahih (vjerodostojne) i ne smiju se odbacivati nikakvim sumnjama i pretpostavkama.

d) Naredio je onome ko posumnja u nešto od svog namaza da nastavi namaz i upotpuni ga, a zatim preda selam i učini dvije sedžde. (Buhari).

e) Ako nisi siguran koliko si klanjao rek'ata, npr. tri ili četiri, odagnaj sumnju i upotpuni namaz na osnovu jačeg ubjeđenja. Zatim učini dvije sehvi sedžde prije predavanja selama. (Muslim).

39- Skraćuj četverorekatne namaze na dva rekata kada si na putu. (Buhari i Muslim). Ako želiš, možeš sastaviti podne sa ikindijom i akšam sa jacijom. (Buhari i Muslim).

3-Čišćenje i namaz bolesnika po uputama Kur'ana i Sunneta

Čišćenje bolesnika

1- Ako bolesnik nije u stanju koristiti vodu kod tahareta zbog nemoći, straha da se bolest ne bi pogoršala ili zbog oduljenja vremena ozdravljenja, neka uzme tejemmum. Tejemmum se uzima sa jednim udarcem od zemlju, zatim se potaru lice, šake i ruke do lakata.
Kaže Uzvišeni:

﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ﴾

"i ne nađete vodu, uzmite tejemmum čistom zemljom i potarite svoja lica i ruke". (El-Ma'ida, 6).

Poslanik ﷺ je obavjestio o ranjeniku, koji je uzeo gusul i pored rana te zbog toga umro: "Dovoljno mu je bilo da uzme tejemmum". (Ebu Davud).
2- Ako bolesnik nije u stanju sam uzeti abdest, pomoći će mu u tome druga osoba, a isto tako kod tejemmuma.

Kaže Uzvišeni:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾

"I bojte se Allaha koliko možete". (Et-Tegabun, 16).

Kaže Poslanik ﷺ: "Kad vam nešto naredim, ispunite to koliko budete mogli, a što vam zabranim, napustite to". (Muslim).

3- Potraće po daščici (umjesto gipsa) ili po zavoju rane. Ne treba uzeti tejemmum, jer potiranje u nevolji zamijenjuje gusul (kao potiranje po mestvama, čarapama, amami tj. ahmedija ili saruk, što prenose Buhari i Muslim, kao potiranje tj. mesh po zaru kako prenosi Muslim).

4- Ako uzme tejemmum za namaz i ostane pri njemu do vremena nastupanja drugog namaza, klanjaće taj namaz s prvim tejemmumom. Ne treba obnavljati tejemmum za drugi namaz, jer je on još uvijek u taharetu (onom taharetu koji je mogao obaviti).

5- Dužnost je bolesniku da očisti svoje tijelo, odijelo i mjesto klanjanja od prljavštine, a ako nije u stanju klanjaće kako to situacija nalaže. Namaz će mu biti ispravan i ne mora ga ponavljati.

Kaže Uzvišeni:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾

"Allah nikoga ne opterećuje preko njegovih mogućnosti". (El-Bekara, 286).

6- Odgađanje namaza do idućeg namaskog vremena zbog nemogućnosti potpune čistoće nije dozvoljeno. Treba se očistiti prema svojoj mogućnosti da bi klanjao namaz u njegovom vremenu, pa čak i kad bi se na njegovom tijelu, odijelu ili mjestu klanjanja nalazila nečistoća koju ne može otkloniti.
Kaže Uzvišeni:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾

"Namaz je vjernicima propisan u određeno vrijeme." (En-Nisa', 103).

7- Ako je iskušan neprestanim izlazkom mokraće ili sl. uzeće abdest poslije nastupa propisanog namaza. Opraće svoj polni organ, a zatim će na njega staviti nešto čisto, što sprečava dodir tijela i odijeće sa nečistoćom. Zatim će uzeti abdest i klanjati, a to je na osnovu hadisa o Aliji, nek je Allah zadovoljan njime, kada je pitao o čovjeku, kojem prilikom nadražaja izlazi voda tj. mezij. (Muteffekun alejhi).

8- Dužnost je bolesniku da svaki namaz klanja u njegovo propisano vrijeme, obavljajući namaske propise u okvirima svojih psihičkih i tjelesnih mogućnosti. Ako mu je teško obavljati svaki namaz, na početku ili kraju njegovog vremena, može spojiti između podne i ikindije i između akšama i jacije. Za to ima dva načina i to; klanjati podne i ikindiju u podnevskom vremenu i akšam i jaciju u akšamskom vremenu ili obratno tj. klanjati podne i ikindiju u ikindijskom vremenu a akšam i jaciju u jacijskom vremenu. Osnova za to je hadis od Ibn Abbasa, neka je Allah zadovoljan njime, o spajanju

namaza kada čovjek nije musafir tj. nalazi se u svom mjestu. (Muslim).

9- Ako je bolesnik na putu za liječenje ili iz drugog razloga skraćivaće četverorekatne namaze na dva rekata sve dok se ne vrati u svoj kraj. Dužina puta nije važna. Kazao je Poslanik ﷺ o skraćivanju namaza: "To je sadaka (milostinja) koju vam je Allah dao, pa primite Njegovu sadaku." (Buhari i Muslim).

Namaz bolesnika

1- Dužnost je bolesniku da klanja farzove stojeći pa makar i poguren ili oslanjajući se na zid ili štap. (Buhari).

2- Ako nije u stanju klanjaće sjedeći. Najbolje je da sjedi presavivši noge (turski) za stajanje i ruku'u. (Sahih sunen En-Nesai i Ibn Huzejme).

3- U slučaju da nije u mogućnosti klanjati sjedeći može klanjati u ležećem položaju i to okrenut prema kibli. (leći na desnu stranu je najbolje). Ako se ne može okrenuti prema kibli, klanjaće kako može i namaz mu je ispravan.

Kaže Uzvišeni:

﴿الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم﴾

"Oni koji spominju Allaha stojeći, sjedeći i na bokovima njihovim." (Ali 'Imran, 191).

Rekao je Poslanik ﷺ: "Klanjaj stojeći, ako ne možeš onda sjedeći a ako ne možeš onda ležeći." (Buhari).

4- Ako nije u stanju klanjaće na leđima (Nesai), upravljenih stopala prema kibli. Najbolje je da malo podigne glavu, da bi bio više okrenut prema njoj. U nemogućnosti klanjaće kako može i neće ponavljati namaz.

Kaže Uzvišeni:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا﴾

"Allah ne opterećuje nijednu dušu preko onoga što joj je On dao." (Et-Talak, 7).

5- Bolesniku je dužnost obavljanje ruku'a i sedžde u namazu. Ako nije u mogućnosti da ih obavi učiniće to pokretom glave, s tim da će za sedždu spustiti glavu više nego za ruku'u. (Taberani, El-Bezzar i Bejheki).

Ako je u stanju obaviti ruku' bez sedžde ili sedždu bez ruku'a, obaviće. A što ne bude mogao obaviće pokretom glave.

6- Ako ne može pomjerati glavu na ruku'u ili sedždi pokazaće pomijeranje svojim očima, te će za sedžde više zažmiriti nego za ruku'u. Što se tiče pokretanja prsta, kao što to rade neki bolesnici, za to nema nikakvog dokaza iz Kur'ana i Sunneta niti riječi ijednog učenjaka, koliko nam je poznato.

7- Ako nije u mogućnosti uraditi ništa od navedenog, klanjaće srcem. Činiće tekbire, učiti Kur'an, nijetiti kijam, ruku'u, sjedenje i sedždu sa svojim srcem prema

riječima Poslanika ﷺ: "Zaista se djela nagrađuju po nijjetu i svakom čovjeku pripada ono što nanijet". (Buhari i Muslim).

4-Zekat po uputama Kur'ana i Sunneta

Mudrost zekata

Zekat je propisan da bi očistio dušu čovjeka i oplemenio je, jer će tek tada postati od onih, koji zaslužuju sreću na Dunjaluku i Ahiretu.
Kaže Uzvišeni:

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾

"Uzmi od njihovih imetaka sadaku (zekat), koja će ih očistiti i oplemeniti." (Et-Tewba, 103).

Kaže Poslanik ﷺ: "Namaz, post i sadaka brišu iskušenja čovjeka u njegovoj porodici, imetku i susjedu." (Muttefekun alejhi).

Mjesto zekata u Islamu

Zekat je jedan od pet stubova islama. Islam obaveznika, koji je obavezan davati zekat, a ne čini to, nije potpun.

Kaže Uzvišeni:

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾

"I obavljajte namaz i dajte zekat." (Muzzemmil, 30).

Rekao je Poslanik ﷺ Muazu Ibn Džebel, neka je Allah zadovoljan njime, kada ga je poslao u Jemen: "Obavijesti ih da im je Allah propisao sadaku (zekat), koja se uzima od njihovih bogatih i daje njihovim siromašnim." (Muttefekun alejhi). Učenjaci Ummeta su se složili da je zekat farz (stroga dužnost). Ashabi pod vođstvom Ebu Bekra, neka je Allah zadovoljan njima, su se borili protiv muslimana koji su prekinuli sa davanjem zekata, uprkos tome što su obavljali ostale islamske dužnosti.

Ko mora davati zekat ?

Zekat je obaveza svakog slobodnog muslimana koji posjeduje nisab (najmanja količina na koju se daje zekat). i to nakon isteka perioda od godinu dana u njegovom posjedu. U to spada sve osim plodova iz zemlje, na koje se daje zekat na dan žetve.
Kaže Uzvišeni:

﴿وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾

"I podajte na dan žetve ono na šta drugi pravo imaju." (El-En'am 141).

Također je obaveza davati zekat na zakopano blago, i to odmah nakon njegovog vađenja, i na trgovinsku robu i dobit, koji su u opticaju više od godinu dana. (Sva četiri učenjaka).

Na šta se mora davati zekat ?

Zekat se mora davati na usjev i plodove, zlato i srebro (novčano). Zlato i srebro su valute koje su danas zamjenjene novcem, stoga se propis u zekatu koji se odnosi na zlato i srebro danas primjenjuje na novčanice. Dalje, zekat se mora davati na trgovinsku robu, na stoku i zakopano blago koje se nađe.

Nisab (najmanja količina) na koji se mora davati zekat

a) Usjevi i plodovi

1- Nisab: 5 veskova (612 kila). Kaže Poslanik ﷺ: "Ispod pet veskova nema sadake." (Muttefekun alejhi).

2- Zekat: desetina za sve što ne treba navodnjavati, a pola desetine na ono što vlasnik mora sobom navodnjavati. Kaže Poslanik ﷺ: "Desetina je na prihod sa zemlje, koju natapaju oborine i izvori (tekuće vode) a pola desetine na prihod sa zemlje koja se navodnjava vještački." (Buhari).

3- Vrste usjeva i plodova

Pšenica, ječam, datule i suho grožđe, prema riječima Poslanika ﷺ Muazu i Ebu Musau, neka je Allah

zadovoljan njima: "Uzimajte sadaku samo na ove četiri stvari: pšenicu, ječam, datule i suho grožđe." (Bejheki i Hakim koji kaže da je hadis vjerodostojan).

b) **Nakdan-gotovina** (zlato, srebro i sve što je umjesto njih u opticaju od novčanica).

1- Nisab zlata: 20 miskala (85 grama), nisab

srebra: 5 oka (595 grama). Nisab na novac koji se danas koristi umjesto zlata i srebra određuje se nakon procjene protuvrijednosti zlata i srebra.

Kaže Poslanik ﷺ: "Ne moraš davati ništa (za zlato), dok ne budeš imao dvadeset dinara (zlatnika)." (Ebu Davud). Kaže Poslanik ﷺ: "Sve što je ispod pet oka a od srebra je u njemu nema sadake (zekata)." (Muttefekun alejhi). Vrijednost nisaba zlata ili srebra se može procijeniti u protuvrijednosti jednog ili drugog, npr.: Procijeniti vrijednost zlata u srebru ili srebra u zlatu.

2- Zekat gotovine (zlata i srebra)

Četvrtina desetine (2,5%). Jedno od ovo dvoje može zamijeniti drugo. Kaže Poslanik ﷺ: "Ako budeš imao 200 dirhema (srebrenika) i prođe havl (godina dana), daćeš na njih 5 dirhema (2,5%). A ako budeš imao dvadeset dinara (zlatnika) i prođe godina, daćeš pola dinara." (Ebu Davud).

c) **Pokretna trgovinska roba**

U to spada sve što je na prodaju od zlata, srebra, hrane, ukrasa, zemlje ili građevina.

1- Nisab: Kao Nisab gotovine (zlata i srebra).

2- Zekat: Kao zekat gotovine poslije određivanja protuvrijednosti u gotovini.

Dokaz kod učenjaka da je zekat farz jeste opšte značenje ovog ajeta.

Kaže Uzvišeni:

﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾

"i u njihovim imecima je određeni dio."

(El-Ma'aridž, 24).

d) **Stoka**

U stoku spadaju kamile, goveda i sitna stoka tj. koze i ovce.

1- Onaj ko posjeduje kamile dužan je dati zekat. A da bi dao zekat treba imati pet deva, jer kako kaže Poslanik ﷺ: "Na stado deva ispod pet grla nema zekata." (Muteffekun alejhi). Na 24 deve i manje zekat se daje u bravima, na svakih pet deva daje se jedno bravče. (Buhari).

2- Nisab goveda je trideset krava. Na njih trideset se daje jedno june, koje je ušlo u drugu godinu. Na svakih četrdeset krava daje se jedno june, koje je ušlo u treću godinu. (Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Ibn Madže).

3- Zekat se daje i na ovce i koze, pod uslovom da su boravile na ispaši većim dijelom godine ili korištene u trgovini, za mlijeko, i rasplodnju.

Najmanji nisab je 40 grla, na što se daje jedna ovca. Na stado preko 120 grla daju se dvije ovce, a na stado od

preko 200 grla daju se 3 ovce. Pređe li stado 200 grla, mora se na svakih 100 grla dati po jedna ovca. (Buhari).

e) **Rikaz** (zakopano blago koje se nađe)

U to spada i sve što se vadi iz zemlje od ruda i tome slično.

1- Nisab zlata i srebra (Muttefekun alejhi), u slučaju da je pronađena ruda od zlata ili srebra ili poslije procijene vrijednosti u odnosu na zlato ili srebro.

2- Zekat: Jedna petina. (Muteffekun alejhi).

Imovina na koju se ne daje zekat

1- Zekat se ne daje na imovinu, koja se svakodnvno koristi, kao npr.: stan, hrana, odjeća, jahalica, auto i slično. Poslanik ﷺ je rekao: "Musliman ne mora davati sadaku (zekat) na roba i konja." (Muttefekun alejhi). U ovo spada sva roba koja ne donosi dobit i koja nije predviđena za trgovinu. Ovo je mišljenje većine uleme od selefa (prethodnih) i halefa (kasnijih).

2- Sve što je predviđeno za iznajmljivanje kao kuća, zemljište i prevozna sredstva, je oslobođeno od zekata, s tim što se zekat mora davati na zaradu od toga ako je stajala godinu dana tj. prošla jedan havl.

3- Ulema se razišla po pitanju sjemenja, povrća i voća osim pšenice, ječma, datula i suhog grožđa.

- Jedan dio uleme smatra da je dužnost davati zekat na sve što raste iz zemlje, bilo to sjemenje, plodovi, začini, povrće ili voće zbog uopštenosti hadisa kojeg

prenosi Buhari: "Na ono što je napojeno od kiše se daje desetina."

- Jedan dio kaže da je dužnost davati zekat samo na datule i suho grožđe što se tiče plodova, a od sjemenja sve što se koristi za ishranu uzimajući pri tom kao dokaz hadis Poslanika ﷺ: "Ne uzimajte sadaku (zekat) osim od ove četiri stvari."
- Jedni kažu da je dužnost davati zekat samo na sjemenje i plodove koji su pohranjenji kao rezerva i koriste se za ishranu, a da su najvažnije one stvari koje su spomenute u Hadisu. i to zbog toga što smatraju da je u njemu dat primjer za usjeve a nije cilj nabrajanje određenih vrsta usjeva.

4- Ulema se razišla po pitanju zekata na srebreni i zlatni nakit.

- Jedni kažu da je zekat obaveza ako vrijednost nakita dostigne nisab na osnovu hadisa kojeg prenosi Amr Ibn Šuajb, neka je Allah zadovoljan njime, da je neka žena došla Poslaniku ﷺ a na ruci njene kćerke bijahu dvije zlatne narukvice, na što joj je on rekao: "Daješ li zekat na to?", ona odgovori: "Ne." A na to će Poslanik ﷺ: "Da li te raduje da ti Allah na Sudnjem Danu zbog njih stavi narukvice od vatre?". Nakon čega ih ona baci. (Prenose trojica). Također i zbog uopštenosti riječi Uzvišenog:

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾

"I oni koji gomilaju zlato i srebro". (Et-Tewba, 34).

- Jedan dio je napravio razliku između nakita koji je u obliku halke i drugog. Na osnovu hadisa kažu da je vadžib davati zekat na taj nakit.
- Većina učenjaka od Ashaba i Tabi'ina smatra da nije vadžib (dužnost) osim u slučaju da se nakit koristi u trgovini ili gomila. I kažu da je hadis Amra Ibn Šuajba daif tj. slab.

5- Učenjaci su se također razišli po u pogledu onog koji nije sposoban da plati, onog koji odugovlači s plaćanjem, opljačkanog i slično.

Većina učenjaka smatra da takva osoba nije dužna dati zekat zbog uopštenosti ajeta:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾

"Allah nijednu dušu ne opterećuje preko njenih mogućnosti." (El-Bekara, 286).

Zekatu-l-fitr

Ulema se saglasila da je zekatu-l-fitr vadžib na osnovu hadisa kojeg prenosi Umer ibnul Hattab, nek' je Allah zadovoljan s njime: "Naredio je Poslanik ﷺ zekatu-l-fitr, i to jedan sa'a datula ili sa'a ječma. Svakom robu i slobodnom, muškom i ženskom i mladom i starom. Naredio je da se udjeli prije izlaska ljudi na obavljanje ramazanskog bajram namaza. (Muteffekun alejhi). Većina uleme smatra da datule i ječam može zamjeniti samo hrana.

5-Post prema Kur'anu i Sunnetu i njegovo mjesto u Islamu

Sud islama o postu se razlikuje shodno razlici njegovih vrsta.
1- Opći farz, za sve muslimane, mukellefe (obveznike), a to je mjesec ramazana.
Kaže Uzvišeni:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾

"Mjesec Ramazan, u kome je objavljen Kur'an kao uputa ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće boravio, neka ga u postu provede."
(El-Bekara, 185).

2- Farz u užem smislu, za one koji su ga u stanju obaviti, od muslimana obveznika, kao
iskup za neobavljanje neke dužnosti, zakletve ili zavjeta.
Kaže Uzvišeni:

﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾

"A onoga među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči, neka se iskupi postom ili milostinjom, ili kurbanom." (El-Bekara, 196).

Kaže Uzvišeni:

﴿فمن لم يجد فصيام ثلاثة أيام ذلك كفارة أيمانكم إذا حلفتم﴾

"A ko ne nađe, neka posti tri dana, to je iskup za vaše zakletve kada se zakunete." (El-Ma'ida 89).

I uopćenost riječi Uzvišenog:

﴿يوفون بالنذ ر و يخافون يوما كان شره مستطيرا﴾

"Oni ispunjavaju svoje zavjete i boje se Dana čija će kob svuda biti prisutna." (El-Insan, 7).

Rekao je Poslanik ﷺ: "Ko se zavjetuje Allahu na pokornost nek' to izvrši, a ko Mu se zavjetuje na griješenje neka ne griješi". (Ahmed i Buhari).

1- Dobrovoljni post za svakog muslimana, kao post dana Arefata (osim hadžije) i post dana Ašure. O postu na dan Arefata Poslanik ﷺ kaže: "Briše grijeh prošle i iduće godine." A o postu dana Ašure je rekao: "Briše grijehe prošle godine." (Muslim).

2- Pokuđeni post, kada je čovjek musafir na dugom putu shodno hadisu: "Post na putu nije od dobročinstva." (Muttefekun alejhi).

3- Zabranjeni post, kao npr. post žene koja je u hajzu ili nifasu, zbog hadisa kojeg prenosi Aiša, nek' je Allah

zadovoljan njom: "To nas je zaticalo, te nam je naređeno da nadoknadimo post." (Muttefekun alejhi).

Vrijednost posta

Kaže Allah dželle ve 'ala:

﴿يا أيها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون﴾

"O vi koji vjerujete propisan vam je post kao što je propisan i onima prije vas de biste se pobojali." (El-Bekara, 196).

Kaže Poslanik ﷺ: "Svaki Allahov rob koji posti dan na Allahovom putu Allah će mu tim danom udaljiti lice od vatre sedamdeset godina." (Muttefekun alejhi).

Kaže Poslanik ﷺ: "Zaista u Džennetu postoje vrata koja se zovu Rejjan, na njih će Sudnjeg Dana ući samo postači. Kada oni uđu vrata će se zatvoriti i više niko neće ući poslije njih." (Muteffekun alejh).

Kaže Poslanik ﷺ: "Zadah iz usta postača je ljepši Allahu od mirisa mošusa." (Muttefekun alejhi).

Propisi posta

Početak i Završetak

Kaže Poslanik ﷺ: "Postite kada ugledate hilal (mlađak) i jedite kada ga ugledate. A ako ga oblaci skriju od vas, upotpunite Ša'ban trideset dana". (Muttefekun alejhi).

Lijeganje sa nijjetom posta

Dužnost je zanijetiti post za slijedeći dan prije lijeganja, a to se odnosi samo na obavezni post tj. farz. Rekao je Poslanik ﷺ: "Ko zanoći bez nijeta za post, post mu se ne broji." (Nesai, Darekutni i Bejheki).

Od Aiše r.a., neka je Allah zadovoljan njom, se prenosi da je rekla: "Jednog dana dođe Poslanik ﷺ kod mene te upita: "Ima li šta kod vas?". Rekosmo: "Nema". Reče: "Onda ću postiti." Zatim nam je došao drugog dana pa rekosmo: "Doneseno nam je na poklon hajs (jelo od datula i masla).", na šta on reče: "Pokaži mi ga, osvanuo sam posteći", te je jeo. (Muslim). (Ovo se odnosi na dobrovoljni post)
Zanijetiti treba srcem, a izgovor nijjeta riječima je novotarija, jer to nije radio niko od Ashaba, Tabi'ina i učenjaka prve tri generacije.

Početak i kraj posta

Kaže Uzvišeni:

﴿وكلوا واشربوا حتى يتبين لكم الخيط الأبيض من الخيط الأسود من الفجر﴾

"Jedite i pijte, sve dok ne budete jasno razlikovali bijelu nit od crne niti zore." (El-Bekara, 187).

Kaže Poslanik ﷺ: "Nemojte da vas ometa Bilalov ezan, niti prvi jutarnji zraci dok se potpuno ne pojave." (Muslim).

Na osnovu ovog hadisa kažemo da je prestanak jela prije potpune pojave zore novotarija i oprečnost Kur'anu i Sunnetu.

Kaže Uzvišeni o kraju posta:

﴿ثم أتموا الصيام إلى الليل﴾

"Zatim upotpunite post sve do noći." (El-Bekara, 187).

Kaže Poslanik ﷺ: "Kada se noć pojavi odavde i kada se počne gubiti odavde i zađe sunce, postač već iftari." (Muttefekun alejh).

Šta je postaču dozvoljeno ?

1- Korištenje misvaka (početkom i krajem dana) zbog uopštenosti naredbe o njegovoj upotrebi. Kaže Poslanik ﷺ: "Da se ne bojim da ću otežati mom Ummetu naredio bih im upotrebu misvaka kod svakog abdesta." (Muslim).

2- Rashlađivanje vodom. Prenosi se da je Poslanik ﷺ posipao vodu po glavi od žeđi i vrućine a postio je. (Ebu Davud i Ahmed).

3- Analiza krvi ako to liječenje zahtijeva, injekcija u venu ili mišić, stavljanje kapi za oči, uši ili nos, jer se to ne smatra jelom i pićem.

4- Da ga zatekne zora, a džunub je. (Buhari i Muslim).

Zabranjene stvari u postu i otkup za njih

1- Spolni odnos, a onaj ko to počini dužan je nadoknaditi post i iskupiti se za to po hadisu kojeg prenose Buhari i Muslim, da je neki čovjek rekao Poslaniku ﷺ: "O Poslaniče, propao sam", reče Poslanik ﷺ: "A šta te to upropastilo?". Čovjek odgovori: "Imao sam odnos sa ženom u Ramazanu dok sam bio u postu." Odgovori Poslanik ﷺ: "Imaš li roba da ga oslobodiš?", reče: "Ne", upita ga Poslanik ﷺ: "Možeš li uzastopice postiti dva mjeseca?" "Ne", odgovori čovjek. "Možeš li nahraniti 60 siromaha?" Reče: "Ne." Te je ostao kod Poslanika ﷺ, i dok smo tu bili, Poslaniku bi donešena korpa sa datulama, te on upita: "Gdje je onaj što je pitao?" Reče: "Tu sam." Reče Poslanik ﷺ: "Uzmi ovo i podijeli kao sadaku." "A zar ima siromašnijeg od mene!? Tako mi Allaha nema u okolini siromašnije kuće od moje", reče čovjek. Poslanik ﷺ se nasmija tako da mu se ukazaše očnjaci, a zatim reče: "Nahrani time svoju porodicu."

Učenjaci Ummeta su se razišli u tome da li se žena mora iskupiti kao čovjek, jer ga je u tome poslušala. Razišli su se da li taj čin povlači za sobom iskup ili se smatra da je bolje iskupiti se i u količini hrane koja se treba dati siromasima. Do razilaženja u mišljenju je došlo zbog

toga što jedni daju prednost strogom pridržavanju teksta a drugi analogiji i kijasu. (ondje gdje ne postoji nedvoslislen ili jasan dokaz)

2- Namjerno jedenje i pijenje tokom obaveznog posta na osnovu prije pomenutih tekstova iz Kur'ana i Sunneta. Učenjaci se razilaze da li počinilac treba nadoknaditi i iskupiti se za te dane upoređujući ovo i čineći kijas sa slučajem spolnog odnosa, ili je dužan samo nadoknaditi post na osnovu Kur'anskog teksta.

Što se tiče iskupljenja hranjenjem siromaha za svaki propušteni dan.

Kaže Uzvišeni:

﴿وعلى الذين يطيقونه فدية طعام مسكين﴾

"A oni koji su to u stanju učiniti otkup je da nahrane jednog siromaha." (El-Bekara, 184).

Ovo se posebno odnosi na starije osobe, muške ili ženske, koje nisu u stanju postiti, kao što se odnosi i na trudnice i dojilje koje se boje za svoje zdravlje i zdravlje djeteta. (Buhari).

3- Namjerno povraćanje. Otkup za to je nadoknaditi propuštene dane.

Kaže Poslanik ﷺ: "Koga spopadne povraćanje ne mora nadoknaditi post. A ko namjerno izazove povraćanje neka ga nadoknadi." (Tirmizi, Ebu Davud, Ibn Madže, Ibn Hibban i Hakim).

4- Lažno svjedočenje i zakletve, besposlen i griješan govor i spolni odnos. Kaže Poslanik ﷺ: "Ko ne ostavi lažno svjedočenje i rad po njemu, pa Allahu nije potrebno njegovo ustezanje od hrane i pića." (Buhari). Kaže Poslanik ﷺ: "Post je ustezanje od besposlenog i griješnog govora i spolnog odnosa." (Ibn Huzejme i Ibn Hibban).
Iskup za to je Zekatu-l-fitr. Na to upućuje hadis od Ibn Abbasa, nek' je Allah zadovoljan njime koji kaže: "Poslanik ﷺ je naredio Zekatu-l-fitr kao čišćenje za muslimana od griješnog govora i spolnog odnosa i da bi se siromah nahranio." (Ebu Davud, Ibn Madže, Hakim i drugi).
Dobro djelo također briše loše stvari koje smo naveli, na osnovu riječi Uzvišenog:

﴿إن الحسنات يذهبن السيئات﴾

"Zaista dobra djela brišu loša." (Hud, 114).

U dobra dijela spada traženje oprosta od Allaha.
Kaže Uzvišeni:

﴿فقلت استغفروا ربكم إنه كان غفارا﴾

"Te sam govorio, molite vašeg Gospodara za oprost, zaista On puno prašta." (Nuh, 10).

Kaže Poslanik ﷺ: "Poprati loše djelo dobrim, izbrisaće ga." (Ahmed i drugi).

Šerijatska opravdanja za onoga koji ne posti i iskup za njih (keffaret)

1- Bolest i put.

Bolesnik ili putnik će izabrati između posta i iftara. A ako se bude iftario mora te dane napostiti.

Kaže Uzvišeni:

﴿ومن كان مريضا أو على سفر فعدة من أيام أخر﴾

"A ko bude bolestan ili na putu isti broj drugih dana napostiti." (El-Bekara, 185).

Kaže Poslanik ﷺ: "Posti ako želiš i iftari ako želiš." (Muttefekun alejhi).

2- Hajz (menstruacija) i nifas (poslijeporođajno čišćenje).

Ženi u hajzu i nifasu je zabranjeno postiti po koncenzusu učenjaka (idžma'a). Dužne su post nadoknaditi nakon čišćenja. Prenosi se od Aiše r.a. da je rekla: "To nas je zaticalo, te nam je naređeno da nadoknadimo post a da ne nadoknađujemo namaz." (Muttefekun alejhi).

3- Trudnoća i dojenje.

Ako se trudnica ili dojilja boji za svoje zdravlje ili zdravlje djeteta neće postiti na osnovu hadisa: "Allah je putnika oslobodio pola namaza, a trudnice i dojilje posta." (Tirmizi, Nesai, Ebu Davud, Ibn Madže i Ahmed).

Učenjaci su se razišli u pitanjima napošćivanja i iskupa. Jedan dio kaže da ne treba nadoknaditi. Keffaret (iskup) je za svaki dan u kome se iftarilo nahraniti jednog siromaha. Dokaz su nam uopštenost riječi Uzvišenog:

﴿وعلى الذين يطيقونه فدية طعام مسكين﴾

"A onima koji ga jedva podnose otkup je da nahrane jednog siromaha." (El-Bekara, 184).

Drugi kažu, napostiće bez kefareta i tretiraće se kao i bolesnik.

4- Starost i oronulost.

Stare osobe koje ne mogu postiti neće postiti, ali će dati keffaret, tako što će za svaki dan koji nisu postili nahraniti jednog siromaha i neće napaštati propuštene dane. Kaže Ibn Abbas r.a. o Allahovim riječima: "A onima koji ga jedva podnose otkup je da nahrane jednog siromaha", to je stariji čovjek ili starija žena, koji ne mogu postiti, te će za svaki dan nahraniti siromaha. (Buhari).

5- Zaborav.

Ko pije ili jede iz zaborava nastaviće post bez ponovnog napaštanja (nadoknade) i bez keffareta jer je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Ko pije ili jede iz zaborava nek' dovrši post, jer ga je to samo Allah nahranio i napojio." (Muttefekun alejhi).

Učenjaci su se razišli u pogledu osobe koja učini spolni odnos zaboravivši svoj post. Jedan dio kaže da ne mora niti napostiti niti dati keffaret (iskup). Drugi kažu da treba napostiti bez davanja keffareta. Treći kažu da

mora učiniti oboje, izvodeći ovo mišljenje iz čvrstog držanja za kur'anski ajet i na osnovu analogije i kijasa.

Ko nije dužan postiti

Obaveza posta, kada'a (napaštanja) i keffareta spada sa slijedećih osoba:

1- Maloljetnici

2- Maloumnici

Kaže Poslanik ﷺ: "Pero je podignuto od trojice: od spavača dok se ne probudi, od djeteta dok ne dostigne punoljetnost i od luđaka dok mu se ne vrati razum." (Ibn Madže, Ebu Davud i Tirmizi).

3- Otpadnik od Islama, prema riječima Allaha dželle we 'alla:

﴿ومن يبتغ غير الإسلام دينا فلن يقبل منه﴾

"Ko bude želio drugu vjeru mimo Islama, neće mu biti primljena." (Ali Imran, 85).

Pokuđeni post

Pokuđeno je muslimanu dobrovoljno postiti u određenim danima i slučajevima. Postoje dvije vrste pokuđenosti:
a) Kirahetu-t-tenzih tj. pokuđenost posta zbog straha od upadanja u loše djelo.

b) Kirahetu-t-tahrim tj. stroga pokuđenost posta zbog straha upadanja u haram.

1- Postiti posljednji ili dva posljednja dana mjeseca ša'bana, osim ako je prije toga postio, prema riječima Poslanika ﷺ: "Nemojte pretjecati Ramazan s postom jednog ili dva dana, osim čovjek koji je već postio prije toga, on neka posti." (Muttefekun alejhi).

2- Post dana sumnje da li je od Ramazana ili Ša'bana, zbog hadisa Ammara r.a. koji kaže: "Ko posti dan sumnje suprotstavio se Ebu Kasimu."[2] (Prenosi Buhari uz dodatak a Ibn Hibban i Ibn Huzejme kažu da je vjerodostojan).

3- Post u danima bajrama, zbog hadisa kojeg prenosi Seid El-Hudrijj r.a.: "Poslanik ﷺ je zabranio post u dva dana, na Ramazan bajram i na Kurban bajram." (Muttefekun alejhi).

4- Post u danima tešrika (tri dana nakon Kurban bajrama) na osnovu hadisa Aiše r.a. i Ibn Umera r.a.: "Nije dozvoljeno postiti u danima tešrika osim ko ne nađe kurban." (Buhari).

5- Izdvajanje petka za post bez ikakvog šerijatskog razloga, na osnovu riječi Poslanika ﷺ: "Neka niko od vas ne posti petkom, osim ako bude postio dan prije ili poslije njega." (Muttefekun alejhi).

6- Izdvajanje subote za post bez šerijatskog razloga, jer je Poslanik ﷺ rekao: "Nemojte postiti subotom osim onda kada vam je propisano." (Imam Ahmed i četiri pisca Sunena).

---

[2] tj. Božijem Poslaniku ﷺ jer je to njegova kunja-nadimak po prvom djetetu Kasimu

7- Neprekidni post, jer je Poslanik ﷺ rekao: "Ne priznaje se post onome koji posti bez prekida." (Muttefekun alejhi).

8- Post musafira na teškom putovanju prema riječima Poslanika ﷺ kada je vidio grupu ljudi, i među njima čovjek kome je pravljen hlad zbog vrućine i žeđi na što mu je on rekao: "Post na putu nije od dobročinstva." (Muttefekun alejhi).

9- Dobrovoljni post žene u prisustvu njenog supruga i bez njegove dozvole. Kaže Poslanik ﷺ: "Ženi nije dozvoljeno da posti u prisustvu njenog muža, osim s njegovom dozvolom." (Muttefekun alejhi).

Dobrovoljni post

Sunnet nas upućuje na vrijednosti posta u slijedećim danima i mjesecima:

1- Dan stajanja na Arefatu (osim hadžija) jer je Poslanik ﷺ rekao: "Briše grijehe prošle i naredne godine." (Muslim).

2- Post dana Ašure. Kazao je Poslanik ﷺ: "Briše grijehe prošle godine", te je rekao: "Kad bih dočekao idući sigurno bi postio deveti dan." (Muslim). (tj, deveti i deseti dan mjeseca Muharrema)

3- Post 6 dana u mjesecu Ševvalu, prema riječima Poslanika ﷺ: "Ko posti Ramazan, a zatim 6 dana Ševvala, kao da je postio čitavu godinu." (Muslim i drugi).

4- Post tri dana u mjesecu. Rekao je Poslanik ﷺ: "Post tri dana u svakom mjesecu je poput posta čitave godine." (Muttefekun alejhi).
Najbolji dani za to u mjesecu su trinaesti, četrnaesti i petnaesti po hidžretskom kalendaru.
5- Post ponedjeljkom i četvrtkom po hadisu kojeg prenosi Aiša r.a.: "Allahov poslanik ﷺ se trudio da posti ponedjeljkom i četvrtkom." (Tirmizi, Nesai i Ibn Madže).
6- Post svakog drugog dana po hadisu Poslanika ﷺ: "Allahu je najdraži post Davuda عليه السلام, jedan dan bi postio a jedan iftario." (Muttefekun alejhi). **7**- Post u mjesecu Muharremu, jer Poslanik ﷺ kaže: "Najbolji post poslije Ramazana je Allahov mjesec Muharrem." (Muslim i drugi).
8- Post u mjesecu Ša'banu prema hadisu Aiša r.a.: "Nisam vidjela Allahovog Poslanika ﷺ da je postio u nekom mjesecu više od mjeseca Ša'bana." (Muttefekun alejhi).

6-Hadždž Poslanika ﷺ

Prije početka obreda:

1- Požuri sa iskrenim pokajanjem od svakog grijeha, kajući se zbog onoga što si propustio i odluči da se više nikada ne vratiš tome.
2- Sredstva koja si izabrao za put na hadždž i umru neka ti budu od halal novca, jer Allah ne prima osim ono što je dobro. (Buhari i Muslim).
3- Poduči se propisima Hadždža i Umre onako kako ih je Poslanik ﷺ obavio, prije nego što kreneš. Rekao je Poslanik ﷺ: "Podučite se od mene obredima Hadždža." (Muslim).
4- Čuvaj se da ne upadneš u širk, bilo to nijetom, riječju ili djelom, jer širk poništava dobra djela. Kaže Uzvišeni:

﴿ولقد أوحي إليك وإلى الذين من قبلك لئن أشركت ليحبطن عملك
ولتكونن من الخاسرين. بل الله فاعبد وكن من الشاكرين﴾

"Tebi je objavljeno i onim prije tebe: "Kada bi širk učinio sigurno bi ti djela uništena bila a ti bi sigurno bio od izgubljenih, zato samo Allahu robuj i budi od onih koji Mu zahvaljaju." (Ez-Zumer, 65).

Jedan od najvećih širkova riječju među muslimana današnjice jeste zakletva nekim drugim mimo Allaha, a

Poslanik ﷺ je rekao: "I ko se zakune nečim drugim mimo Allaha, učinio je širk." (Ahmed, Tirmizi i Hakim).
Širk u djelima u koji su danas upali muslimani kao i u prošlosti jeste upućivanje dova mrtvima od vjerovjesnika i osoba koje smatraju evlijama, traženje pomoći i zaštite od njih.
Kaže Uzvišeni:

﴿فلا تدع مع الله إلها آخر فتكون من المعذبين﴾

"Nemoj pored Allaha drugog boga prizivati, da ne bi od kažnjenih bio." (Eš-Šu'ara, 213).

Kaže Poslanik ﷺ: "I kada tražiš pomoć traži je samo od Allaha." (Tirmizi i kaže da je hasenun sahih).
5- Čuvaj se povreda svoga brata, psovkom, ogovaranjem, guranjem ili stješnjavanjem prilikom tavafa, sa'ja ili ljubljenja crnog kamena (hadžeru-l-esved) ili prilikom bacanja kamenčića, jer ova dijela spadaju u grijeh.
Kaže Uzvišeni:

﴿فلا رفث ولا فسوق ولا جدال في الحج﴾

"Nema bestidnog govora, nema griješenja niti rasprave na Hadždžu." (El-Bekara, 197).

Kaže Poslanik ﷺ: "Psovanje muslimana je grijeh (fisk) a ubistvo kufr." (Muslim).

6- Neka ti nijjet bude iskreno upućen Allahu prilikom obavljanja Hadždža i Umre. Posjeta kabura ne spada u

obrede Hadždža, niti je došla nikakva naredba o tome vjerodostojnim putem.

Posjeta mesdžida Poslanika ﷺ je opšti Sunnet koji se može obaviti u bilo koje doba godine. Kazao je Poslanik ﷺ: "Nemojte spremati jahalice za put osim u tri mesdžida: sveti mesdžid u Mekki, Poslanikov mesdžid i Mesdžidu l-Aksa (u Jerusalemu)." (Muttefekun alejhi).

Poslanik ﷺ nije naredio svom Ummetu da posjećuju njegov kabur a kamoli da neko zanijeti Hadždž i Umru radi posjete njegovom kaburu.

7- Prilikom prolaska kroz Medinu, na putu na Hadždž, Umru ili nečeg drugog možeš posjetiti kabur Poslanika ﷺ i kabure Ashaba i drugih muslimana, jer je to u ovom slučaju pritvrđeni Sunnet, iz riječi Poslanika ﷺ i njegove prakse, i to samo iz dva razloga:

a) Činiti dovu za njih (Muslim).

b) Podsjetiti se na ahiret (Hakim i Bejheki).

8- Nije od Sunneta posebno izdvajati neki mesdžid u Medini zbog obavljanja ibadeta osim Poslanikovog ﷺ mesdžida (Buhari i Muslim) i Mesdžidul-Kuba-a. (Buhari i Muslim).

Što se tiče 7 mesdžida, Mesdžidul-Gamameh i Mesdžidul-Kibletejn i drugih, nije objavljeno ništa što upućuje na njihovu posebnost. Međutim, obični ljudi su, slijedeći svoje strasti i neznanje, pripisali ovim mesdžidima vrijednosti koje oni ne posjeduju nad drugim džamijama. Ovakav postupak je novotarija i strogo se osuđuje.

9- Allah nije propisao ibadet ili posjetu nekom određenom mjestu u Mekki, koje ima poseban značaj, osim Ka'be koji se može posjećivati u bilo koje doba. Dalje, propisana je posjeta Arefatu, Muzdelifi i Mini i to u vremenu mjeseci Hadždža. Posjeta pećini Hira i Sevr ne spada u ibadet, jer to nije od Sunneta Poslanika ﷺ, niti je to radio iko od Ashaba i Tabi'ina kao ni učenjaci poslije njih, neka je Allah zadovoljan svima.

Propisi Hadždža i Umre

Hadždž je farz svakom punoljetnom, sposobnom i razumnom muslimanu i treba ga obaviti čim bude imao mogućnosti. Da bi žena išla na Hadždž mora biti u pratnji osobe koja joj je mahrem, tj. za koju se ne može udati.
Kaže Uzvišeni:

﴿ولله على الناس حج البيت من استطاع إليه سبيلا ومن كفر فإن الله غني عن العالمين﴾

"U ime Allaha dužnost je svakom čovjeku obaviti Hadždž, ko bude mogao, a ko bude nevjernik, pa Allah je neovisan od svih svjetova." (Ali 'Imran, 97).

Rekao je Poslanik ﷺ: "Islam je zasnovan na pet stvari", te je među njima spomenuo i Hadždž. (Muttefekun alejhi).

1- Učenjaci Ummeta su saglasni da je Hadždž stroga dužnost (vadžib) jednom u životu, na osnovu riječi Poslanika ﷺ: "Hadždž je jedanput, a što bude preko toga je dobrovoljno." (Prenose petorica i Tirmizi).

2- Postoji različito mišljenje među učenjacima u obaveznosti Umre i njenog ponavljanja u istoj godini.

3- Sunnet je da se Hadždž obavi više puta, na osnovu prethodnog hadisa, a dokaz za obavljanje Umre više puta nalazimo u slijedećem hadisu: "Umra do Umre je iskup za počinjenje grijehe u vremenu između njih." (Muttefekun alejhi). Ponavljanje Umre u Mekki za vrijeme Hadždža ili Umre nije spomenuto od Sunneta.

Mikati (Mjesta stupanja u obrede Hadždža)

Prenosi se od Ibn Abbas r.a. da je rekao: "Poslanik ﷺ je odredio Zul-Hulejfu kao mikat za stanovnike Medine, Džuhfu za stanovnike Šama i Karnul-Menazil za stanovnike Nedžda a Jelemlem za stanovnike Jemena.

One su za njih Mikati i za svakog nahodnika koji naiđe na njih sa nijjetom obavljanja Hadždža ili Umre. A onaj ko je rođen unutar prostora obreda Hadždža (Hill), počinje od mjesta gdje je rođen, čak i stanovnici Mekke iz Mekke." (Muttefekun alejhi).

Zul-Hulejfu danas ljudi zovu Ebjaru Alijj. Džuhfa se nalazi na udaljenosti od nekoliko milja jugoistočno od Rabiga. Većina ljudi danas oblače svoje ihrame u Rabigu. Džuhfa i Rabig su mikati za one koji dolaze sa zapada i sjevera obalnim putem. Oni koji na svom putu

prolaze kroz Medinu njihov mikat je Zul-Hulejfa. Karnul-Menazil se danas zove Es-Sejl.

Sunneti i vadžibi ihrama

1- Sunnet je onome koji želi obući ihram da se okupa, zbog hadisa Zejda Ibn Sabita r.a. koji je rekao: "Poslanik ﷺ je skinuo odjeću i okupao se za izgovaranje nijjeta i telbije." (Tirmizi). Također je Sunnet da se namiriše, prije nijjeta za Hadždž kako to prenose Buhari i Muslim od Aiše r.a.. Na Zul-Hulejfi se obavlja namaz od dva rekata. (Buhari).

2- Oslobodiće se od sve šivene odjeće. Ihram za ženu predstavlja njena uobičajena odjeća, pod uslovom da nije šarena i ukrašena. Prenosi se da je Alija r.a. pokudio postupak Fatime r.a. kada je ona obukla šarenu haljinu i stavila surmu na oči. (Muslim u Hadždžu Poslanika ﷺ).

3- Čovjek oblači izar (donji ogrtač) i rida' (gornji ogrtač) bilo koje vrste ili boje. A najbolje je da ihram bude bijele boje. (Ebu Davud i Tirmizi). Žena u ihramu neće nositi nikab (posebno skrojeno za pokrivanje lica) i rukavice[3]. (Buhari).

4- Hadždžija će izabrati jedan od tri načina obavljanja obrede.

---

[3] Što znači da je propis da ih nosi izvan ihrama. Kada prođe pored muškaraca koji joj nisu mahremi a u ihramu je bez nikaba, pokriće lice dijelom svoje odjeće kako nam opisuje Aiša r.a.

a) **Ifrad** (nijeti se samo Hadždž)

b) **Kiran** (na mikatu se nijeti Hadždž i Umra s izgovorom "Odazivam ti se Hadždžom i Umrom).

c) **Temetu'u** (na Mikatu se nijeti samo obavljanje Umre riječima "Odazivam ti se umrom). Ovo je najbolji način za one koji sa sobom nisu poveli kurban, na osnovu riječi Poslanika ﷺ: "Da sam znao šta će se desiti, ne bih sa sobom poveo kurban i nanijetio bih samo Umru." (Muslim).

5- Hadžija početak obreda nijeti srcem. Prilikom telbije se podiže glas (prenose četvorica), i to kada uzjaše jahalicu i prije nego što krene. (Muslim). Telbija se izgovara na slijedeći način: "Allahu moj odazivam Ti se Hadždžom." Ili "Allahu moj odaziam Ti se Umrom", ili "Allahu moj odazivam ti se Hadždžom i Umrom". ili "Allahu moj odazivam Ti se Umrom obavljajući je uz Hadždž (temetu'u)."

"Odazivam Ti se Allahu moj, odazivam. Ti nemaš sudruga, odazivam Ti se. Zaista zahvala i blagodat Tebi pripada i vlast, Ti nemaš sudruga[15]." (Muslim).

6- Ako se hadžija boji da će biti spriječen od obavljanja obreda neka kaže: "Ako budem spriječen, moje mjesto skidanja ihrama je na mjestu gdje sam spriječen." (Buhari i Muslim). Ako se desi da bude spriječen zaklaće kurban i ne mora plaćati iskup zbog onoga što mu je izmaklo.

Zabrane ihrama i iskupljenje za njih

1- Muhrimu (onome koji je u ihramu) nije dozvoljeno, poslije stupanja u obrede (muškarac ili žena), da se miriše, šiša kosu, uklanja dlake sa skrivenih ili otkrivenih mjesta i skraćuje nokte.

2- Nije mu dozvoljeno da nosi šivenu odjeću. Ako ne može naći izar (donji dio) dozvoljeno mu je da obuče pantalone. U slučaju da ne nađe papuče dozvoljeno mu je obući mestve ili čarape. (Muttefekun alejhi). Zabranjeno je oblačiti bilo šta, što je dohvaćeno šafranom ili versom. (ﷺMuteffekun alejhi).

3- Zabranjeno je muškarcima da pokrivaju glavu ili lice po riječima Poslanika ﷺ o čovjeku kome je deva slomila vrat: "Ne mirišite ga i ne pokrivajte njegovu glavu, jer će biti oživljen Sudnjeg Dana učeći telbiju." (Muttefekun alejhi).

4- Ženi je zabranjeno da pokriva lice i ruke sa šivenim stvarima kao npr. veo, nikab ili rukavice, (Buhari) osim u prisustvu drugih ljudi koji joj nisu mahremi. U takvoj situaciji će povući svoj nikab ili džilbab preko lica zbog uopćenosti naredbe o nošenju hidžaba.

5- Hadžiji je zabranjen spolni snošaj, griješenje i svađa. Kaže Uzvišeni:

﴿فمن فرض فيهن الحج فلا رفث ولا فسوق ولا جدال في الحج﴾

"Onome kome je dužnost u njima obavljati Hadždž nema snošaja sa ženama, nema ružnih riječi, i nema svađe u danima Hadždža." (El-Bekara, 197).

Rekao je Poslanik ﷺ: "Ko obavi Hadždž kloneći se snošaja i griješenja vratiće se kao dana kada ga je majka rodila." (Muttefekun alejhi). Riječ refes koja je spomenuta u ajetu obuhvata snošaj i bestidnost u govoru i djelu.

7- Zabranjeno je muhrimu sklapati brak, općiti sa ženom i prosidba žene. (Muslim).

8- Zabranjeno je ubijati kopnene životinje.

Kaže Uzvišeni:

﴿أحل لكم صيد البحر وطعامه متاعا لكم وللسيارة وحرم عليكم صيد البر ما دمتم حرما﴾

"Dozvoljeno vam je loviti na moru i jesti hranu iz njega, da se njime vi i putnici koristite, a zabranjuje vam se da na kopnu lovite dok obrede Hadždža obavljate." (El-Ma'ide, 96).

9- Zabranjeno je muhrimima rastjerivanje životinja u haremu i rezanje drveća i biljaka u haremu osim mirisne žukve. Nije dozvoljeno uzimati nađene stvari osim onome ko će obznaniti ljudima izgubljenu stvar da bi se našao vlasnik. (Muttefekun alejhi). U zonu Harema spada Mekka, Medina, Mina, Muzdelifa, a Arafat spada u hill (prostor između Harema i Mikata).

10- Ko učini nešto od zabranjenih stvari mora zaklati jednu ovcu siromasima stanovnika Mekke ili dati sadaku šesterici siromaha, (svakom siromahu dva pregršta (mudd) hrane) ili postiti tri dana kao keffaret (iskup). (Muteffekun alejhi).

Iz ovog se izostavlja polni snošaj. Pa ko bude imao odnos sa svojom suprugom za vrijeme ihrama pokvaren mu je Hadždž i mora zaklati jednu devu u haremu. Nastaviće svoj Hadždž i neće ga prekidati, a obaviće ga ponovo iduće godine, makar mu prvi bio nafila. (Bejheki od Ibn Abbasa i Ibn Omera r.a.).

Ruknovi Hadždža i Umre

1- Nijjet

2- Tavaf oko Ka'be, sedam puta počevši i završivši kod crnog kamena.

3- Sa'j između Safe i Merve, sedam puta, počevši od Safe a završivši na Mervi,

4- Stajanje na Arefatu, što predstavlja jedan od najvažnijih stubova i vrijednosti (fadileta) Hadždž prema hadisu: "Hadždž je Arefat". (Prenose četiri sunena). Stajanje na Arafatu ne spada u ruknove niti propise Umre.

5- Ako jedan od ovih ruknova bude izostavljen obredi neće biti u redu.

Vadžibi Hadždža i Umre

1- Ihram od mjesta Mikata.

2- Brijanje ili kraćenje kose na kraju obreda.

3- Oprosni tavaf. Ulema se razišla o obaveznosti oprosnog tavafa za onog koji čini Umru.

6- Bacanje kamenčića. (samo za Hadždž).

5- Ulema se razišla o obaveznost prenoćivanja na Muzdelifi i Mini i sastavljanja između noći i dana kod stajanja na Arefatu (za hadžije).

6- Ako jedan od navedenih vadžiba izostane mora se zaklati jedna ovca za siromahe mekkanskog harema kao iskup.

Opis Poslanikovog Hadždža ﷺ

Prenosi Muslim od Džafera a ovaj od svog oca Muhammeda Ibn Alija Ibn El-Huseina Ibn Alija od Džabira, nek' je Allah njima zadovoljan:

1- Obukao je Ihram kod Zul-Hulejfe, klanjao dva rek'ata po Allahovom naređenju i poveo sa sobom kurban.

2- Poslije uspinjanja na kamilu odazvao se Allahu dž.š. telbijom: "Odizavim Ti se Allahu moj odazivam, odazivam Ti se i Ti nemaš sudruga. Zaista zahvala, blagodat i vlast Tebi pripadaju, Ti nemaš sudruga[16]", a zatim je nijjet učinio za Hadždž i Umru. (Muttefekun alejhi).

3- Stigao je u Mekku 4. Zul-Hidždžeta i ušao u Sveti Harem

4- Poljubio je crni kamen i započeo Tavaf. Tri kruga je obišao hodajući brže a preostala četiri je obavio hodajući normalno, i dodirivajući crni kamen poljupcem, dodirom ili išaretom. Dodirivao je Jemenski ugao rukom bez ljubljenja i išareta i to na svakom krugu.

5- Klanjao je dva rek'ata iza Mekami Ibrahima i na njima učio sure El-Kafirun i Suretu-l-Ihlas. Zatim se vratio i dodirnuo Hadžeru-l-Esved (crni kamen). Dodirivanje crnog kamena može biti poljupcem, dodirom ruke, štapa i poljupcem štapa ili išaretom prema njemu ovisno od mogućnosti. Nije ništa došlo vjerodostojnim putem osim tekbira prilikom dodirivanja Hadžerul-Esveda. (Buhari). Na prostoru između dva ugla (Hadžerul-Esved i Jemanski ugao) uče se riječi Uzvišenog: "Gospodaru naš, daj nam dobro na ovom i na onom svijetu i sačuvaj nas od kazne u vatri."

(prenosi Ebu Davud).

6- Izašao je na Safu. Kada joj se približio proučio je:

"Zaista su Safa i Merva od Allahovih svetišta" (El-Bekara), i rekao"Počinjem čime je Allah počeo[17].". Zatim se uspeo na Safu dok ne bi ugledao Ka'bu, okrenuo se prema njoj veličajući Allaha riječima: "Nema boga osim Allaha, Jednog, koji nema sudruga, Njemu vlast i zahvala pripada i On je svemoćan. Nema boga osim Allaha, Jedinog, ispunio je obećanje Svoje i pomogao Svog roba i Sam porazio saveznike[18]." Ovo bi ponovio tri puta.

7- Spustio se prema Mervi polagano dok nije došao do dna doline. Odatle je nastavio sa sa'jom (ujednačeno trčanje), dok nije došao do početka podnožja Merve. Zatim je išao normalnim hodom dok se nije uspeo na Mervu. Na Mervi je radio kao i na Saffi. Nije spomenut nikakav drugi zikr za vrijeme sa'ja osim onog što smo već spomenuli. Posebni zikrovi koji su danas prošireni, na Tavafu i za vrijeme sa'ja, nemaju nikakve osnove.

8- Rekao je: "Da sam unaprijed znao šta će se desiti, ne bih poveo sa sobom kurban i učinio bih Hadždž Umrom. Ko od vas nije poveo kurban, neka obuče svoje odijelo i neka ga učini Umrom." Suraka Ibn Malik reče: "O Allahov Poslaniče ﷺ, je li samo za ovu godinu ili za stalno?" Poslanik ﷺ uplete svoje prste te reče: "Učinio sam u Umru spojivši je sa Hadždžom za stalno, za stalno."

Poslanik ﷺ je naredio onom ko skine Ihram i obuče odjeću (radi obavljanja Temetu'skog Hadždža) da zakolje jednu ovcu, učetvuje u sedmini krave ili kamile. Kaže Uzvišeni:

﴿وأتموا الحج والعمرة لله فإن أحصرتم فما استيسر من الهدي ولا تحلقوا
رءوسكم حتى يبلغ الهدي محله فمن كان منكم مريضا أو به أذى من رأسه ففدية
من صيام أو صدقة أو نسك فإذا أمنتم فمن تمتع بالعمرة إلى الحج فما استيسر مـــن
تلك عشرة كاملة الهدي فمن لم يجد فصيام ثلاثة أيام في الحج وسبعة إذا رجعتـــم
ذلك لمن لم يكن أهله حاضري المسجد الحرام﴾

"Kada budete slobodni, obavite Umru do Hadždža, i zakoljite kurbana do koga možete lahko doći. A onaj ko ga ne nađe neka posti tri dana u danima Hadždža, i sedam dana po povratku, - to jest punih deset dana. To je za onoga koji nije iz Mekke."
(El-Bekara, 196). ﷺ

9- Alija r.a. se vratio iz Jemena sa kurbanima Poslanika ﷺ. Te nađe Fatimu r.a. obučenu u šarenu odjeću i sa

podvučenom surmom, na što joj on prigovori. Odgovori Fatima: "Zaista mi je ovo naredio moj otac." (Da nanijeti ovu vrstu Hadždža). A Alija osta u svom Ihramu prema naređenju Poslanika ﷺ jer je već bio nanijetio obavljanje Hadždža na taj način.

10- Osmoga dana Zul-Hidždžeta (dana tervije kada se ide za Minu a potom na Arefat) uputi se svijet prema Mini učeći telbije za Hadždž. Poslanik ﷺ uzjaha te na Mini klanja podne, ikindiju, akšam i jaciju.

11- Nakon izlaska sunca (devetog Zul-Hidždžeta) Poslanik ﷺ se spusti prema Nemiri (kod Arefata).

12- Nakon zalaska sunca ponovo uzjaha. Jahao je dok nije stigao do doline Urena (izvan Arafata). Održao je hutbu ljudima, naredio im bogobojaznost u prolijevanju krvi, imecima i ženama. Zabranio im je odmazdu i kamatu iz vremena džahilijjeta, te im naredio da se čvrsto pridržavaju Kur'ana i Sunneta, da ih strasti ne bi zavele s pravog puta. Upitao ih je da li svjedoče, na što rekoše: "Svjedočimo da si dostavio, ispunio i savjetovao." Poslanik ﷺ reče pokazujući kažiprstom prema nebu a zatim prema svijetu: "Allahu moj, budi svjedok, budi svjedok."

Zatim je proučen ezan i ikamet pa je klanjao podne. Onda je proučen drugi ikamet te je klanjao ikindiju, a između njih nije klanjao ništa.

13- Uzjahao je dok nije došao do Arefata na mjesto stajanja. Stao je tako da je stomak deve bio okrenut prema stijenama a povorka naroda ispred njega, i okrenuo se prema kibli. Uspinjanja na brdo na Arafatu nije preneseno u Sunnetu Poslanika ﷺ. Tako je stajao dok sunce nije zašlo (taj dan nije postio) (Muttefekun alejhi). Rekao je: "Stao sam ovdje, i sav Arafat je mjesto

za stajanje." (Ahmed, Ebu Davud, Nesai, Ibn Madže i Hakim).

14- Skrenuo je govoreći i pokazujući desnom rukom: "O ljudi, smireno, smireno", čineći telbiju tokom cijelog puta. (Muttefekun alejhi).

15- Došao je do Muzdelife. Na njoj je klanjao akšam i jaciju s jednim ezanom i dva ikameta. Između njih nije ništa klanjao.

Zatim je prilegao dok nije svanulo i klanjao sabah namaz. Poslije toga je uzjahao dok nije stigao do Meš'aru-l-Harama na Muzdelifi. Okrenuo se prema kibli, molio Allaha, donosio tekbire, činio tesbih i izgovarao riječi tevhida. Tako je stajao dok nije potpuno svanulo i rekao je: "Stao sam ovdje i Muzdelifa je sva za stanjanje." (Muslim, Ahmed, Ebu Davud, Nesai, Ibn Madže i Hakim).

16- Prije izlaska sunca sišao je da bi stigao na Minu, te je bacao kamenčiće na Džemret Kubra. To je činio sa sedam kamenčića izgovarajući tekbire prilikom svakog bacanja, pa je rekao: "Uzmite od mene vaše obrede, jer ne znam da li ću još obavljati Hadždž poslije ovog mog Hadždža." Uputio se nakon toga na mjesto gdje se kolju kurbani, te zaklao 63 deve (bedene) od svojih kurbana. Ostatak je dao Aliji r.a. te ih je on zaklao. Naredio je da se od svakog kurbana skuha po jedan komad, pa su njih dvojica jela i pila od njene čorbe. Prilikom toga Poslanik ﷺ je rekao: "Jedite i opskrbite se", te je obrijao kosu (Ahmed). Zatim sjede kod ljudi. Ne upitaše ga ni o čemu a da on ne odgovori: "Ne smeta, ne smeta.". Dođe mu jedan čovjek i reče: "Obrijao sam kosu prije klanja kurbana", reče: "Ne smeta". Dođe mu drugi čovjek te reče: "Obrijao sam kosu prije bacanja kamenčića" a Poslanik ﷺ mu odgovori kao i prvom. Zatim je svijetu

održao hutbu, na danu klanja sličnu onoj na Ureni. (Ahmed).

17- Spustio se u Mekku, te obavio tavaf i dozvolio im sve što im je bio zabranio prilikom ihrama. (Muttefekun Alejhi). Nisu činili Sa'j između Safe i Merve oni koji su obavili Hadždž Kiran, dok oni koji su vršili temettu' su to učinili po drugi put. (Muttefekun alejhi). Klanjao je Poslanik ﷺ podne u Mekki i napio se zemzema, (te je dozvolio Aiši r.a. da obavi umru, nakon što je ona to uporno tražila, jer je bila u hajzu i nije učinila tavafu-l-kudum). (Buhari i Muslim).

1 أشهد أن لا إله إلاّ الله
وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، اللهم
اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين،

«اللهم
2 باعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب، اللهم
نقني من الخطايا كما ينقى الثوب الأبيض من الدنس، اللهم اغسل
خطاياي بالماء والثلج والبرد»

3 «سبحان ربي العظيم وبحمده»

4 «سمع الله لمن حمده»

«ربنا ولك الحمد،
5 حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه ، ملء السموات
وملء الأرض وملء ما بينهما وملء ما شئت من شيء بعد»

6 «سبحان ربي الأعلى وبحمده»

«سبحانك
7 اللهم ربنا وبحمدك اللهم اغفر لي»

8 «اللهم اغفر لي وارحمني واهدني وارزقني»

«التحيات لله والصلوات والطيبات، السلام عليك أيها
9 النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين،
أشهد أن لا إله إلاّ الله وأشهد أن محمداً عبده ورسوله

«اللهم صل على محمد وعلى آل
10 محمد، كما صليت على آل إبراهيم، إنك حميد مجيد، اللهم
بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على آل إبراهيم،
إنك حميد مجيد»

11 «اللهم إني أعوذ بك من عذاب جهنم، ومن عذاب القبر، ومن فتنة المحيا والممات، ومن شر فتنة المسيح الدجال»

12 «اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً، ولا يغفر الذنوب إلى أنت، فاغفر لي مغفرة من عندك وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم».

13 «اللهم إني أعوذ بك من المأثم والمغرم»

14 «اللهم اغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت وما أسرفت وما أنت أعلم به مني، أنت المقدم وأنت المؤخر، لا إله إلاّ أنت»

«لبيك اللهم لبيك.. لبيك
15 لا شريك لك لبيك، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك»

«لبيك اللهم لبيّك،
16 لبيك لا شريك لك لبيك، إن الحمد والنعمة لك والملك، لا شريك لك» وأهلّ بالحج والعمرة،

17 «أبدأ بما بدأ الله به»

«لا إله إلاّ الله
وحده لا شرك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير،
18 لا إله إلاّ الله وحده، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده»